evrensel

6 Ekim 2018 Cumartesi • Sayı: 102

ekmek ve gül

Mevzu bozuk psikoloji değil, bozuk çark 3

Kurtuluş sadece canının sağ olması değildir! 12

Transit: Nerede bu cehennem! 14

İlham kaynağı bir bilim kadını: Lynn Margulis 16

İÇİNDEKİLER

Mevzu bozuk psikoloji değil, bozuk çark.....3
Gülşah Kaya
Aynı sınıftan olmayan aynı gemide olamaz!.....4
Tekstil İşçisi
Önce kitap, şimdi rahip... Sahi bu kriz niye çıktı?.....4
Gıda İşçisi
İşte bunlar hep psikolojik!.....5
Sinan Ceviz
Depremi bekler gibi bekleyecek miyiz?.....6
Adile Doğan
Bir domatese baktım, bir pazarcının yüzüne.....6
Dilek Polat
Kriz kış hazırlığını da vurdu.....6
Ebru Yiğit
Dışarda fiyatlar el yakıyor, fabrikada patron.....7
Ayşe Öz
Bir ucunu tutsak diğerini elimizden kaçırıyoruz.....7
Aleyna Yemel
Patrona, zengine 'kriz mriz yok' tabii.....8
Neslihan Karyemez / Burcu Sevin
Zaten hayat zor, bir bu JES çıktı başımıza!.....9
Elif Sırthan
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....10
Berivan Balkay
TARİH.....11
Müslime Karabatak
10 Ekim: Kurtuluş, sadece canının sağ olması değildir!.....12
FİLM: Transit.....14
Kübra Yeter
Çocuklarımız birlikte büyüsün.....15
Aysel Eyi
Karma eğitim kalkmadı deniyor ama.....15
Reyhan Kaygısız
KİTAP: Lynn Margulis.....16
Sarya Tunç
Hazır börek nasıl hazırlanır?.....17
Nuray Öztürk / Gülay Kağan
Şantiyeden kahvaltı kalırsa, nevresim yeterse.....18
Hilal Tok
Sağlık ocağı tamam, sıra yerel seçimlerde.....19
Yasemin Öztürk
Yerel yönetimler sağlığımızı bozuyor.....19
Yüksel Yıldız
SAĞLIK: Alerji.....20
Uzm. Dr. Senem Aslan
Kadın kadına çıktık bu yaz tatile.....21
Ayşe Öz
Annelik güzel... mi?.....21
Gülcan Özcan
Bir kadının güncesi.....21
Gülcan Tufan Bulunti
Herkesin tatile geldiği yerde.....22
Adile Doğan / Rahime Acar
Dayanışma ile yeniden başladım.....22
MEKTUBUMUZ VAR.....23
İşitin Ayrıkotları.....24
Sennur Sezer

BU BEDELİ BİZ ÖDEMEYECEĞİZ!

Ejder meyvesi, tahta kurusu, alınamayan okul pantolonu... Yıllar sonra bu üç ifade art arda okunduğunda, bugünkü halimizi bilmeyene bir şey anlatmayacak belki.

Ama biz bileceğiz; bunlar, hakiki bir yozlaşmanın, ezici bir halk düşmanlığının ve haysiyet cellatlığının ne demek olduğunun göstergeleridir. Bunlar, resmi tarih ne yazarsa yazsın yarıklardan sızacak ve bugünümüzü anlatacak olanlardır...

Akşam pazarından aldıkları çarık çürüklerle kıt kanaat geçinenlerin oğulları, tahta kurusu sarmış yataklarda uyumaya çalışıp, kurtlu yemekleri öğün olarak tüketip, ölesiye çalıştırıldıkları inşaatlarda sakat kalıp iş bulamaz olunca çocuklarına bir okul pantolonu bile alamadığı için canlarına kıyma nokta getirildiler... O sırada ejder meyveli bilmemnelerin ikram edildiği şaşaalı törenlerini, milyon milyar liralık saray harcamalarını ülkenin büyüklüğünün ilamı olarak göstermeye çalışanların dilinden krizin "psikolojik" olduğunu duyduk. Sahte bir sükûnet yaratmak uğruna işçi, öğrenci, akademisyen, sosyal medya kullanıcısı, gazeteci demeden hapse tıktıklarını gördük.

Ve fakat iktidarın baskıyla yarattığı her sessizlikten, kendi çürümesinin sesi yükselir oldu. Bu yüzden bu kadar çok konuşuyorlar. Çürümenin sesini bastırmak için... Dişleri çoktan bozulmuş bir saati alelacele onarmaya çalışmanın beyhude gayretini taşıyan söylemleriyle aslında mekanizmanın tamamen bozuk olduğunu gizlemeye çalışıyorlar. Ve belli ki "dişliler değil, mekanizma bozuk" diyenlerden korkuyla en insani bir hak talebini demir yumruklarla karşılıyorlar.

Bu çürüme, bu halk düşmanlığı, bu haysiyet cellatlığının karşısında örgütlü bir dayanak noktası olmadığında yoksulluk ve derinleşen eşitsizlik kişisel bir talihsizliğe indirgeniyor. Örgütlü bir mücadelenin parçası olmadan hissettiğimiz öfke, umutsuzluk, korku, kaygı bir öz-yıkım olarak vuku buluyor. Yaşamak uğraşısı bir "kendinle savaş"a dönüşüyor...

Bakın hele şu rakamlara;

Hanehalkının kredi borcu 2002'de 2,3 milyar TL iken, Temmuz 2018 itibariyle 183 kat artarak 421 milyar TL'ye yükseldi...

Halkın toplam kredi borcu 2002'de 6,6 milyar TL iken, Temmuz 2018 itibariyle 78 kat artarak 519 milyar TL'ye yükseldi...

Onların paraları, malları mülkleri arttı, bizim borçlarımız!

Krizler karşısında egemenlerin uyguladığı politikalar, kapitalizmin yeniden üretimini mümkün ve süreğen kılmanın bir aracı olarak sömürü ve ezme-ezilme ilişkilerini güçlendirir, dolayısıyla da toplumsal eşitsizliği derinleştirir. Kadınların eşitsizliği ise özellikle böylesi dönemlerde katmerlenir. Ancak, sorunları, talepleri ve yaşadıkları daha az gündem olur, "büyük" meselelerin yanında "küçük dertler" olarak imlenir ve varlıkları kadınların yaşamlarını ağır bir biçimde etkilerken yok sayılırlar. Toplumsal hayatın özelleşmesinin, bireycilik ve soyutlanmanın, geleneksel değerlere dönüşün emekçi kadınlar ve çocuklar üzerinde yıkıcı ve hayati etkileri olur.

Ekmek ve Gül'ün bu sayısı, bu yıkıcı ve hayati etkileri bizzat yaşayanların deneyimleri ile dolu. Yazı ve mektupların her biri, dişlileri ne kadar tamir etmeye çalışırlarsa çalışsınlar, bozuk mekanizmanın bize faturasının ne olduğunu gözler önüne seriyor. İşsizliğin acısı, eve girmeyen aşın kaygısı, ödenemeyen faturaların sancısı, çocuklara sürekli "hayır" demenin yarası ve bütün bu büyük sorunların silikleştirdiği ama her biri başka bir hayati noktaya temas eden kadınca sorunlarımız "damdan düşenlerin" dilinden, kaleminden dökülüyor.

Görünen o ki 2008 krizinde yaşananlar halen hatırımızda. Çoğumuz krizin etkilerinin halen devam ettiği kötü yaşam koşullarının daha da ağırlaşacağı bilgisine sahibiz. Ne olacağını biliyoruz. Mesele, bildiğimizle ne yapacağımız...

Madem rakamlardan konuşmayı çok seviyorlar, konuşalım;

Türkiye'de 2002 yılında sadece 4 dolar milyarderi varken, aradan geçen 16 yılda Türk Lirasında yaşanan aşırı değer kaybına rağmen, dolar milyarderi sayısı Mart 2018 itibariyle 40'a çıktı...

Ekonomide yaşanan krizin bedelini, yaşananlarda hiçbir sorumluluğu olmayan emekçiler değil, ülke ekonomisini bu noktaya getiren iktidar ve sermaye güçleri ödesin... 40 milyarder ve irili ufaklı milyonerlerin paracıklarına halel gelmesin diye yağmalanan İşsizlik Fonundaki kaynaklar sadece işsizler için kullanılsın... Patronların değil, ağır borç yükü altındaki ücretli emekçilerin borç faizleri silinsin... Temel tüketim mallarından hiç vergi alınmasın, dolaylı vergiler azaltılsın, zenginlerden 'servet vergisi' alınsın... Krizin bedelini krizi kim çıkardıysa o ödesin. Biz ödemeyeceğiz!

***

Bu cüretli sözleri söyleyebilmemizin, günden güne zorlaşırken hayat doğru bildiğini yapmakta ısrar edişimizin nedenleri var elbet. Onlardan biri Sennur Sezer'in bize vasiyeti...

Ekmek ve Gül'ün yayımlanmaya başladığı ilk dönemlerde, aheste bir nazeninlikle taşıdığı koca bedeniyle çalışma masamıza yaklaşıp, yüzünde alımlı bir gülümsemeyle bizi cesaretlendirecek mis gibi sözler söylemiş sonra da "İşiniz hep çok zor olacak. Ama hiç çaresiz kalmayacaksınız..." demişti.

Sennur Sezer'in hayatta ilerlemek için seçtiği yol, yanında, safında yer aldığı taraftı bunu ona rahatlıkla söyleten. Ne de olsa emeğin yolunda yürüyenler, yol her tıkandığında yenisini açmayı bilen, gücünü hayatı her gün yeniden yaratanlarla birlikte olmaktan alanlardı. Biz de o yolda yürümeyi, o safta yer almayı seçenlerdeniz. Çaresizliğe kapalı kapılarımız...

Bu inadı bize veren kadınlardan Sennur Sezer'e çok şey borçluyuz. Bu inat var oldukça, kadınların kapıları çaresizliğe kapalı oldukça da aramızda olmaya ve bizi cesaretlendirmeye devam edecek.

O'nu ebediyete göç edişinin üçüncü yılında sevgiyle anıyoruz...

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

evrensel

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Cemal Dursun
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: İsmail Cem Şimşek

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkçı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: 0850 302 20 67
Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Demirören Dağıtım AŞ
Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL
Tel: 0 212 654 94 18

Mevzu bozuk psikoloji değil bozuk çark

Gülşah KAYA

Uzun süredir nefes aldırmayan siyasi krizler, aç bırakan ekonomik krize dönüştü. "Döviz yükselişi Ayşe Teyze'yi niye etkilesin?" diyenler bir köşede dursun, Ayşe Teyze ekmek alırken hesap yapar hale geldi. Dış güçler, içerideki teröristler ve bilumum bahane bugüne kadar pek çok siyasi krizi "kotarmış" gibi görünse de, önümüzde zamlı faturalar, market fiyatları gibi bir gerçek dururken, bunun birilerinin algı operasyonu olduğuna ve aslında krizin olmadığına inanmak ne mümkün?

Bu sefer bu bahaneler o kadar da kullanışlı olmayacak gibi görünüyor. Fakat iktidar, uzun süredir bu bahaneleri dayanak yaparak kullandığı yöntemi, ekonomik kriz için de denemekte ısrar ediyor: Politikalarını desteklemeyen, aksini söyleyen, hakkını arayan herkesi sırasıyla terörist ilan edip yargı eliyle bir şekilde cezalandırıyor. Sıranın emekçilere gelmesi ise bir tesadüf değil elbette.

İŞÇİLER NEDEN 'TERÖRİST' OLDU?

3. havaalanı inşaatında çalışan inşaat işçileri, havaalanı sırf 29 Ekim'e yetişsin diye insanlık dışı koşullarda çalıştırıldıkları için "Yeter!" dediler. Yüzlerce işçi tahtakurularıyla uyumak, günde 18 saat çalışmak, iş cinayetlerinde ölmek istemediklerini; ücretlerini almak, servislerde eziyet çekmemek istediklerini söyledikleri için gözaltına alındılar. Bu işçilerden 24'ü ise tutuklandı. Sadece insanca çalışmak ve yaşamak istediklerini söyledikleri için...

Neden? Açıklama Valilikten geldi ve bu işin arkasında "Cumhurbaşkanımız için çok önemli olan bu projenin yetişmemesi için uğraşan" bir kısım provokatörün olduğunu, masum işçilerin ise galeyana geldiğini söyledi. Hadi yedik diyelim...

Bunun hemen ardından, sendikalı oldukları için işten atılan Cargill işçileri, hakları için alana çıktıklarında yine polis şiddetine maruz kalarak gözaltına alındılar. Ve sonrasında tazminatlarını alamayan Migros işçileri, yıllardır verdikleri emeğin karşılığını istedikleri için polis saldırısına uğradı. Bu işçilerin hepsi mi teröristti? Değilse, ne oldu da işçiler bir anda suçlu oldular?

BU DEVLET PATRONLARIN

Birkaç adım geriye gidelim ve 15 Temmuz'un ardından gelen OHAL'i hatırlayalım. Daha ilk gününde, sendikalı oldukları için işten atılan ve grevde olan Avcılar Belediyesi işçilerinin çadırının kaldırılmasına, grevin yasaklanmasına karar verilen OHAL'i... Sonrasında KHK'ler ile grev yasağının kapsamı genişletildi. İşçilerin haklarını aramasının önünü kesen bu emek düşmanı tutum, metal işçilerinin, cam işçilerinin ve her türlü grevin yasaklanmasıyla devam etti. Bu sırada Cumhurbaşkanı Erdoğan ise yaptığı açıklamalarla her seferinde patronlara güvence verdi ve her türlü işçi ayaklanmasını bastırdıklarını övünçle anlattı.

OHAL sürecinde yapılan hazırlıkların ardından gelen başkanlık seçimi ile yeni düzen kuruldu ve bu yeni düzenin

yeni kabinesi oluştu. Yeni kabinenin bütün bakanları patronlardan atandı. Yani iktidar, en başından beri tavrını işçiden yana değil, patrondan yana koymuştu. Ve tıpkı "eski günlerdeki" gibi, kendisine biat etmeyeni, yoluna taş koyanı baskı ve şiddetle bastıracağı en başından aşikardı. Yeni düzen, eskinin devamıydı.

Bu güveni arkasında hisseden patronlar, işçileri ve emekçileri bugün daha da derinden sömürmeye cesaret bulmuşken, buna karşı çıkan işçilerin arkasında devlet desteği beklemek saflık olurdu. Siyasi krizin en başından itibaren tavrını patrondan yana koyan iktidarın, ekonomik krizde işçiden yana olması düşünülemezdi. Nitekim öyle de oldu.

Dövizin artmasıyla birlikte başlayan süreç, fakirin ekmeğini vurmaya başlayınca çarşı pazar karıştı. Ekonominin tıkırında olduğuna bizi ikna etmeye çalıştılarsa da patates dahi alamayacak noktaya geldiğimizde kriz sesleri de yükseldi haliyle. Krize çözüm bulmak bir yana dursun, "Kriz var" diyen terörist oldu bu sefer! Dolar yükselişini Facebook'ta yazan vatandaş mı tutuklanmadı, çocuğuna pantolon alamadığı için intihar eden İsmail Devrim'in haberini yapan gazeteci mi gözaltına alınmadı...

Ne var ki krize yok demekle ya da var diyeni tutuklamakla da kriz ortadan kalkmadı. Domates 10 liraya çıktı; elektriğe, suya zam geldi; aileler okul alışverişi yapamadı... Peki, işçinin, memurun maaşına zam geldi mi? Bırakın zammı, üstüne üstlük emekçiler maaşlarını da alamadı! Devlet işçiye "Bu dış güçlerin oyunudur" dedi, fedakarlık çağrısı yaptı.

Devlet patronlara ne dedi peki? Şirketlerin vergi borçları yeniden yapılandırılıp ertelendi, istihdam desteği diye işverenlere devlet kaynaklarından paralar akıtıldı, greve çıkan işçiler tartaklanıp gözaltına alındı! Yani, yangından ilk kurtarılan yine patronlar oldu. İşçilerden fedakarlık isteyip patronları kurtarmaya çabalayan bu devlet kimin devleti?

İNTİHAR İPİMİZDEN BAŞKA KAYBEDECEK BİR ŞEYİMİZ YOK

Devlet işçinin işsizlik ödeneğine, emeklilik maaşına, kıdem tazminatına göz dikerken; patronları ayakta tutmanın yollarını arıyor. Bugün yine bir yandan yoksullara dönüp "Kriz mriz yok, psikolojik" derken, "olmayan" kriz için patronlara reçeteler üretiyor.

Çocuğuna pantolon alamadığı için İsmail Devrim, borçlarını ödeyemediği için Ramazan Kavalcı intihar etti. İş bulamayan bir genç kendini yaktı. Devlet yekpare halde "kriz yok, konu psikolojik" dedi geçti. Doğalgaza, elektriğe, suya, ekmeğe gelen zamlar ne kadar gerçekse; işsizlik, yoksulluk ve ölüm ne kadar gerçekse kriz de o kadar gerçek.

Asıl soru bu gerçek karşısında ne yapacağımız. Kimden medet umup kime güveneceğimiz... İsmail Devrim, giderek artan yoksulluğunun karşısında yalnızdı. Daha sonra "psikolojik" açıklamalarını olumlamasından baskı gördüğü anlaşılan eşi Hafize Devrim ise daha da yalnız hissediyor muhtemelen. "Oy verip vekil yaptıkları" insanlardan hesap dahi soramıyor Hafize. Yalnızlık ve örgütsüzlük böyle bir şey, insanı sükuta boğuyor.

Peki, kim hesap sorabiliyor? Dört buçuk aydır fabrika kapısında direnen Flormar işçisi kadın soruyor. Neden sorabiliyor? İşsiz kaldığı halde, aylardır ücret alamadığı halde, çocuğunun okul pantolonu, kitap, defter derdini dayanışmayla çözdüğü için sorabiliyor. Kendisi gibi yüzlerce emekçinin direnişine verdiği destekle sorabiliyor. Yoksulluk, sömürü ve baskı karşısında tek başınalık intihara sürüklerken, dayanışma yaşatıyor, mücadele çok eski bir gerçeği öğretiyor: "Dünyada insanlar, patronlar ve işçiler diye ikiye ayrılmış..."

Her türlü krizde olduğu gibi patronlar ve devleti bugün de işçinin alın terine, daha çok çalışmasına, üç kuruşuna ihtiyaç duyuyor. Bizim ihtiyacımız ise emeğimizin patronları kurtarmak için akıtılmaması. Kaybedecek sarayımız da yok, ejder suyumuz da... İster dış güç desinler, ister başka bir şey; Yoksulluk yüzünden intihar etmemek için, insanca yaşam için örgütlenmekten ve mücadeleden başka çare yok!

Aynı sınıftan olmayan aynı gemide olamaz!

Merhaba sevgili kadınlar. Ben büyük bir iç çamaşırı fabrikasının fason bölümünde çalışıyorum. 42 yaşımdayım ve 17 yaşında bir kızım var. Size, her ne kadar kriz yok dense de yarın bir gün kapımıza dayanacak olan 'kriz' meselesinin bize nasıl yansıdığından bahsetmek istiyorum.

Biz aynı yerde 25-30 kişi çalışıyoruz. Son zamanlarda patron ucuz iş gücü olarak Türkmenistanlı kadınları alıyor. Üstelik gündelik çalışan bir işçinin aldığı yevmiyenin yarısına çalışıyorlar... Ve bu kadınlar kendi ülkelerinde doktorluk, avukatlık gibi meslekleri yapan kadınlar. Tıpkı Suriye'den buraya gelip günlüğü 10-20 liraya çalışan öğretmen, hemşire kadınlar gibi. Ne acı değil mi!..

Ben sigortalı çalışıyorum, onlara göre daha şanslıyım. Ama aldığım maaş tabii ki hiçbir şeye yetmiyor. 1700 lira ile 17 yaşında genç bir kızınız varken neye, ne kadar yetebilirsiniz ki? Üstelik kızım VSD hastası, yani kalp hastası. Devlet hastanelerine gidiyorum tedavi ve kontroller için. Doğru düzgün bakılmıyor, kesin bir tedavi yöntemi belirlenmiyor, e mecburen ben de özele gitmek zorunda kalıyorum. Bir eko çekilmek için 500 lira veriyoruz, düşünün artık... "Sağlık parasız oldu artık" diyenler var ya, onlara soruyorum, nasıl parasız?

Geçen gün aynı yerde çalıştığım, AKP'ye oy veren bir kadın arkadaşım markete gitmiş, 100 lira ile üç parça şey alabilmiş. Şaşkınlık ve kızgınlık arasında bir ses tonuyla 'Bu nasıl olur' dedi durdu gün boyu. Hani bizi ayırıyorlar ya AKP'li kadınlar, CHP'li kadınlar diye, aslında ayrıldığımız falan yok. Meseleye nereden baktığımızı fark edersek o zaman anlayacağız ne olup bittiğini. Ben açık bir kadınım, yan masamda çarşaflı bir kadın arkadaşım çalışıyor. Birlikte yiyor, birlikte iş yapıyor, günün bir kısmını birlikte geçiriyoruz. Hiçbir konuda da ayrı düşmüyoruz. Neden sizce? Çünkü konuştuğumuz dil aynı, hayata baktığımız pencere aynı. Artık şunu anlamamız gerekiyor; türbanlı, açık, dindar, ateist, AKP'li, CHP'li hiç önemli değil. Çünkü hepimiz işçiyiz, aynı sınıfa mensubuz. Ait olduğumuz sınıfı bilmemiz lazım, birlik olarak dayanışmayı sağlamamız lazım.

İktidarın işçilerin koşullarını değiştirmek gibi bir kaygısı yoksa o noktada bizim sorgulamamız gerek bir şeyleri. Şimdi bu zamlardan sonra konuştuğumuz tek şey 'Acaba ne kadar zam gelecek'... Kriz var deyip maaşlarımıza daha az zam yapacaklar. Bize mi sordular ekonomiyi bu şekilde batırırken, bize mi sordular bunca borcu yaparken? Niye biz ödeyelim ki faturasını?

Hani diyorlar ya aynı gemideyiz diye, biz hiçbir zaman aynı gemide olmadık. Aynı sınıfa mensup olmayanlar aynı gemide olamaz. Titanik filmini hatırlayın, aynı gemidelerdi ama 1. ve 2. sınıf olarak ayrıydı yolcular ve önce zenginleri kurtardılar. Bizim durum da işte tam olarak bu! Bizi buradan çekip kurtaracak olan da yine kendimiziz.

Esenyurt / İSTANBUL

Önce kitap, şimdi rahip... Sahi bu kriz niye çıktı?

2001 yılındaki krizde lisedeydim, "Bülent Ecevit'in bir kitap atmasıyla kriz mi çıkar?" diye düşünmüştüm. Şimdi de kriz var, nedeninin bir rahip olduğunu söylediler. Gerçekten öyle mi? Öyle ya da böyle bu kriz bizi daha başında etkilemeye başladı, "Hemen bıraksınlar rahibi" diye düşündüm. Sonra fark ettim ki rahibi bıraksalar da bu kriz devam edecek. Kendi kendime güldüm... Yıllardır süren özelleştirmeler, patronları daha büyük patron yapan düzenlemeler, "yerli ve milli" sermaye deyip adını bile söylemekte zorlandığım McKinsey şirketine danışmalar....

Gebze'de bir çikolata fabrikasında çalışıyorum ben. Üç çocuk annesi bir arkadaşım - eşi de çalışmasına rağmen- çocuklarının okul masrafını karşılayamadığından yakınıyor. Başka bir arkadaşımız oğlunu okul pantolonu almaya götürdüğü mağazadan apar topar geri çıkarttığını söylüyor, "Bir pantolona 75 TL dediler" diyerek.

Son zamanlarda serviste, iş başında, molalarda ekonomik gidişat konuşulan tek gündem. Örneğin bir gün, serviste emeklilik yaşı konuşuluyor, daha önce sigorta girişi olmayan ve 7 yıldır bizim fabrikada çalışan bir arkadaş soruyor; "Ne zaman emekli olurum?" Birkaç kişi "58 yaşında emekli olursun" deyince arkadaşımızın yüzü düşüyor. Hemen yanında son seçimde AKP'den sandık görevlisi olan arkadaş "Böyle şey mi olur mezarda mı emekli olacağız?" diye itiraz edince, "Sen onu kendi oy verdiğin adama söyle" diye tepki görüyor. Haklı mı? Haklı.

Ben ve pek çok işçi arkadaşım güvendik, her yerin güllük gülistanlık olacağına inandık ama olmadı, olmuyor. 1600 TL ile geçinemiyoruz, yüzümüz hiç gülmüyor. Biz işçiler için iyiye giden hiçbir şey olmadı.

Başka bir arkadaşımız, "Asgari ücretlinin geçinebileceği tek yer Meclis lokantası" diye bir şey paylaşmış sosyal medyada. Ters orantı bu olsa gerek, milletvekili olacaksın Meclis'te 1 TL'ye tatlı yiyeceksin. Asgari ücretli bir çalışan en ucuz lokantaya gitse, en az 15 TL öder. Milletvekili olmak gibi bir derdimiz yok ama işçiler olarak emeğimizin karşılığını almak istiyoruz. Bu kriz döneminin bana öğrettiği bir şey var. ABD tükürse biz boğuluyoruz. Nasıl oluyor da bir taraftan yerli ve millilik naraları atılırken, diğer taraftan bu kadar bağımlı oluyoruz?

GEBZE

Bunlar mı psikolojik?

Sinan CEVİZ

Dolar, avro neden arttı? Bir savaş mı var? Yoksa bizim yaşadıklarımız psikolojik mi? Domates 8 TL olmuş, konserve yapamadık ondan mı psikolojimiz bozuk? Yoksa psikolojimiz bozulduğundan mı domates bize pahalı geliyor!

Ekonomiye dair garip tartışmalar sürerken işçi kadınlar olup biteni yakından takip ediyor. 'Reis'e itimat eden de, iktidarın ekonomi politikalarını eleştiren de aynı kaygı içinde; "Ya daha kötü olursa", "Ya işten atılırsam"... Bu ve benzeri kaygılarla hayat devam ederken olup bitenleri ünlü bir tekstil firmasının deposunda çalışan kadın işçilerle konuştuk.

Depoda çalışan yaklaşık 5 bin işçinin yarıya yakını kadın. Hayata yeni başlayan, ilk iş deneyimini burada yaşayan genç kadınlar da var aralarında, boyu kadar çocukları olanlar da... Karı koca birlikte çalışan da var, küçük bebeği olan da...

Ve bütün dert iyi bir hayat yaşamak ve yaşatmak olunca, ekonomik gelişmeler kadınların en çok dikkatini çeken konuların başında geliyor. Bekar genç kadın işçiler, gelişmelere daha çok sosyal yaşamlarının kısıtlanması üzerinden ilgi gösteriyor. Telefon fiyatlarının artması, sinema biletlerinin pahalı olması... 20 yaşlarında bir kadın işçi "Eskisi gibi değil, her şey pahalı artık. El yakıyor resmen, sosyal yaşamımız zaten kısıtlıydı iyice kısıtlandı. Bir sinema bileti 17 TL olmuş gel de bir arkadaşınla sinemaya git. Bir de demişler ki bu psikolojik, tabii cebinde para olan olmayanın derdini anlamaz. Hani kraliçenin biri demiş ya, ekmek yoksa pasta yesinler diye, onun gibi bir şey bu da..." diyor.

Evlilik hazırlığı yapanların derdi ise masrafların altından nasıl kalkarız... Düğün salonu tutmaktansa sadece nikah yapma fikri daha da güçleniyor son zamanlarda.

Çeyrek altın olmuş 400 TL; hal böyle olunca eş dost akraba düğünlerinin davetiyesi gelince, bizim depo çalışanı kadınlar hemen hesap makinesine sarılıyor. "50 taksak ayıp mı olur acaba" sözleri havada uçuşsa da pek çare bulunamıyor.

E tabii bunların hepsi psikolojik değil ama, ekonominin psikolojiyi etkilediği bir gerçek.

ONDAN KIS, BUNDAN KIS...

Evli ve hele ki çocuk sahibi olan kadınlar için her şey daha da zor. "Ben kocamla birlikte burada çalışıyorum bu depoda. Tek amacımız çocuklarımızın eğitimi, sağlığı biraz daha iyi olsun, ihtiyaçları bir nebze olsun karşılansın..." diyor bir kadın işçi. Ama daha iyi bir eğitim, daha iyi bir sağlık beklentisi, döviz krizi yaşanınca, ücretleriyle birlikte erimiş. Başka bir kadın işçi durumu şöyle özetliyor; "Kriz mriz yok diyor Reis, ama biz dibine kadar yaşıyoruz krizi. 2018 yeni bir başlangıç olur dedik, her şey iyi olur dedik, şimdi sürekli kredi kartlarına yükleniyoruz. Eşimle birlikte aldığımız yetmiyor. Bir oğlumuz var, işyerinde kreş olmadığı için ona bir akrabamızın kızı bakıyor. Bakıcı parasını ödemekte bile zorlanıyoruz. Bakkala gitmeye korkar olduk, un alıp evde ekmek mi pişirsek diye düşünüyoruz. Ondan kıs bundan kıs şaşırdık kaldık... Nasıl kriz yok! Tabii bizim patrona da kriz yok, sürekli yeni mağazalar açıp duruyor..."

İNSANDA PSİKOLOJİ Mİ KALIR?

Evli çiftlerin "iki kişi çalışır, her ay bir miktar da bir kenara atarız" diye yaptığı hesaplar genellikle tutmaz zaten, ama bu günlerde daha da şaşmış tüm hesaplar. İsyan noktasına gelmiş bir kadın işçiyi dinleyelim: "Eşim düzenli iş bulamıyor, bir çalışıyor bir boşta. Ben de çalışmasam çocuğun ihtiyacını karşılamak bir yana evin kirasını ödeyemeyiz. Kriz yok madem, müdür geldi toplantı yaptı, deniyor ki 1000 kişi çıkaracağız. Madem kriz yok o zaman niye her şeye zam yapılıyor? Madem öyle devlet elektriğe, suya niye zam yapıyor, ekmek niye zamlanıyor? Tamam başkana inanalım, kriz yok diyor, o zaman bu zamlar dursun! Bak şimdi korkuyoruz bizi işten atacaklar diye, o zaman desinler kimse işten atılmayacak diye. Zamları da geri alsınlar, biz de diyelim kriz yok. Herhalde kendilerine yok kriz, bizim için dememişlerdir o lafı. Psikolojik diyor da bakan, ya insanlarda böyle yaşam olunca psikoloji mi kalır! Aldığın üç kuruşla bir yamayı kapıyorsun diğer taraf açılıyor, sonra işçinin psikolojisi niye bozuk, elbet bozuk olur! Önce bu hale getirip sonra da dalga geçiyorlar insanla..."

O KADAR KÂR EDİYORLAR Kİ BUNLARA BİR ŞEY OLMAZ!

İşten atmalar en büyük kabus. Görüştüğümüz kadın işçilerden biri hükümeti işten atmaları engellemeye çağırıyor. "Bunlara bir şey olmaz! İsteseler işçi çıkarmazlar. Diyelim işler düşse bile o kadar kâr ediyorlar ki biz bir yıl depoda yatsak, sade maaş alsak bunlara bir şey olmaz! Hükümet bunu sağlamalı, işçi atılması olmamalı. Yoksa zaten geçinemiyoruz, bırak geçimi, aç kalırız..."

Aslında depo işçileri bir mücadele birikimine sahip. Eski işçiler, işyerlerindeki haksızlıklara karşı zaman zaman birlik olup iş durdurduklarını hatırlatıyor. Son dönemde işçilerin birliği meselesi daha bir tartışılır durumda.

BİRLİK OLURSAN DOKUNAMIYORLAR

"İşten atılmalar olursa ne yapmalı?" sorusuna üç yıldır depoda çalışan bir kadın işçinin yanıtı şöyle oluyor: "Bizde zaman zaman işçi patlıyor, benim tanık olduğum böyle iki olay oldu, primleri vermediler birinde çalışmadı birçok bölüm. Bizim gördüğümüz bu, birlik olursan sana dokunamıyorlar. Ama hepimiz kurbanlık koyun gibi bizi atmalarını beklersek olmaz. Bazı arkadaşlar diyor ki işler yoğun, bunlar işçi çıkarmaz... Ama biz diyoruz ki atar atmaz, biz birliğimizi sağlayalım gerisini onlar düşünsün. Sonuçta başka taleplerimiz de var. Bu maaşlarla geçinemiyoruz, o zaman maaşlara zam yapılsın. Kreş istiyoruz. Bunları almak için de mücadele etmeliyiz. Sağdan soldan duyuyoruz mesela Makel işçileri bunu yapmış, ne mutlu onlara, biz de yapmalıyız. Hiç birlik olmadık değil, ama saman alevi gibi parlıyor sönüyoruz; sıkı sıkıya sarılmalıyız birbirimize."

BİNLERCE İŞÇİ VAR BİR TANE KREŞ YOK!

DEPODA çalışan kadınların en önemli taleplerinden biri kreş. Birçok kadın çocuğunu bırakacak bir yeri olmadığı için işten çıktı ya da vardiyasının çocuğuna göre düzenlenmesini istediği için işten atıldı. Bakıcı tutmanın maliyeti neredeyse aldıkları ücrete denk gelen işçiler, binlerce kadının çalıştığı bu işyerinde kreş olmasını istiyor.

Depremi bekler gibi bekleyecek miyiz?

Adile DOĞAN
Esenyalı / İstanbul

Yetkiler krizin piskolojik olduğunu ifade ederken, "Abartmayın gayet iyiyiz" diye de dalga geçiyorlar. Kriz piskolojik değil ama kendini hisettirdiğinden beri herkesin psikolojisi bozuk.

Artık her yerde, yolda yürürken kendi kendine konuşan insanlarla karşılaşıyoruz. Marketten iki paket makarna, bir de yağ almış, kafası önünde elindeki fişe bakıp "Ben ne aldım acaba ki 48 lira ödedim" diye yürüyen Kiraz teyze, kendisine çarpmak üzere olan arabayı görmüyor bile. Neyse ki şoför fren yapıyor. Ama Kiraz teyze hâlâ fişe bakıyor ve cebinde kuruş bile kalmadığını, akşam ekmeği veresiye alacağını söylüyor.

Plastik fabrikasında çalışan Nihal, "Bir ayda yüzde 40 fakirleştim" diyor. Maaşla ayın sonunu getirirken, geçtiğimiz ay ortasında bitmiş parası. Ekim ayında da çalıştığı fabrika işçileri ücretsiz izne çıkartacakmış. Ücretsiz izin demek ev ekonomisinin yarısını karşılayamamak demek.

ÜCRETSİZ İZİNLER VE BELİRSİZLİK

Bir metal fabrikasında çalışan iki kadın arkadaşla balkonda çay içiyoruz. Ücretsiz izinler onların fabrikasında da başlamış. "Hani kriz yoktu? Bu ne şimdi! Kendimizi geçtik çocuklu işçiler ne yapacak? Psikolojimizi bozan durumlardan bir tanesi de belirsizlik" diyorlar. "Bunlar ya kıdem tazminatlarımızı vermezlerse, o zaman ne yapacağız?"sorusu üzerine fabrikada kendi aralarında tartışma yürüttüklerini aktarıyor. Konu dönüp dolaşıp aynı yere geliyor: Peki, şimdi ne olacak?

NASIL YAPARIZ?

Ekonomiden açılan sohbet elbette ülke siyasetine geliyor. "Katar bize uçak hediye etti" diyor biri. Diğeri "Yok o öyle değil, halktan gizliyorlar, o uçak parayla alındı... Öyle değilse bile kim bilir memleketin neresini peşkes çektiler" diyor.

İşçilerin birleşmesi gerektiğinden söz açılıyor sonra. "Bizim fabrikada olmaz" diyorlar. Peki, olan yerlerde nasıl oluyor? Aslında bu kadın arkadaşlardan biri, daha önce çalıştığı fabrikadan oldukça deneyimli. "Orada işçiler birlikte hareket ederek birçok hak kazanmışlardı ve dayanışmaları örnekti" diye hatırlatıyorum. Biraz düşündükten sonra, güvendikleri işçilerin isimlerini saymaya başlıyorlar. "Peki, sendikayı ne yapacağız bizim bir şey yaptığımızı duyarlarsa ilk sendika bizi işten attırır" diye konuşuyorlar. Söz konusu Türk Metal Sendikası ise tabii işler zorlaşıyor. Ama imkansız değil. İmkansız olmadığını Flormar'da gördük, 3. havalimanı işçilerinden, Cargill işçilerinden gördük. Bunlar bir yandan umut verirken, diğer yandan "Biz nasıl yaparız?" sorusunu da gündeme getiriyor.

'DÜZEN BOZUCU' İŞÇİLER

Kriz bahanesiyle dört arkadaşıyla birlikte işten atılan Aysel, şöyle anlatıyor: "Çalıştığım tekstil fabrikasında çalışma koşulları çok kötüydü, fazla mesaiden canımız çıkıyordu. Beş aydır sürekli iş yok diyerek bizi ücretsiz izne çıkartıyorladı. Ben haksızlığa karşı çıkan biriyim. Bu nedenle fabrikada biraz öne çıktım ve beni krizi bahane ederek işten attılar. Samimi olduğum dört kişiyi de çıkardılar. Sonradan duydum ki ustabaşı, 'Önümüzde kötü günler var. Bunun gibi düzen bozucuları barındırmamız lazım' demiş." Patronların işçilerin taleplerini daha rahat ezip geçebilmek için önlemlerinden biri de öncülük yapabilecek işçilerden kurtulmak olacak gibi görünüyor.

EV YIKILDI YIKILACAK

Kader ise "Önümüz kış, yaşam şartları emekçiler için giderek zorlaşacak. Depremi bekler gibi bir halimiz var. Ev ha yıkıldı yıkılacak" diyor. Ailecek içinde bulundukları durumu şöyle anlatıyor: "Eşim her aradığında yüreğim hopluyor. "Kesin kovuldu" diyorum. Çünkü bir aydır her gün 3-5 işçi çıkartıyorlar. Evimiz kira, iki öğrenci var. En kötüsü eşim buraya da yeni başladı, senesi henüz dolmadı. Yani tazminat falan da alamaz. Çocuğuna pantolon alamadığı için intihar eden babayı o kadar iyi anlıyorum ki, çünkü aynı durumdayız. Eşim bilerek çocuklar uyuduktan sonra eve geliyor, ola ki bir şey istemesinler diye. Ama nereye kadar, o da, ben de çok üzülüyoruz, psikolojimiz bozuldu..."

Patronlar ve onların hükümeti, krizin faturasını emekçi ve yoksul halka ödetip kurtulmanın hesaplarını çoktan beridir yapıyor. Bunun için adımlar da attılar zaten. Şimdi bizim yanıt vereceğimiz soru şu; Kader'in dediği gibi, depremi bekler gibi bekleyecek miyiz, yoksa bir araya gelip bir şeyler mi yapacağız?

Bir domatese baktım bir pazarcının yüzüne...

Dilek POLAT
Antalya

Köyde büyüdüm, sebzemizi kendimiz yetiştirirdik. Annem elleriyle dikerdi tohumdan yetiştirdiği domates fidelerini. Salatalığı, patlıcanı, soğanı, patatesi, fasulyeyi. Kış boyu dışardan sebze girmezdi evimize, yazdan hazırladığımız konserveleri, kurutmaları tüketirdik.

Sonra taşındık köyden, bir nevi zorunlu göç yaşadık aslında. Kimse kalmamıştı çünkü köyümüzde. Şehirde yaşamanın zorluklarını, bizi nasıl kısıtlayacağını biliyorduk. En ağır geleni ise vaktiyle kendi yetiştirdiğimiz sebzeleri pazardan alıp tüketmekti. Üstelik asgari ücret alıyorken. Şimdi Antalya'da yaşıyorum. Sebze meyve cenneti diye anılan, seraların, bahçelerin yaygın olduğu bir şehir. Öyle ki Türkiye'ye Antalya'dan gidiyor, sebze meyve. Pazara gittim geçenlerde, domates biber alıp konserve yapacağım güya. Domatesin kilosu olmuş 5 lira, o da en ucuzu! Domatese baktım, sonra pazarcının yüzüne... "Hayırdır abla" dedi. Fiyatı işaret ettim, dedi "Bu iyi günlerimiz, daha dur, 10 lira olacak domatesin kilosu."

Vaktiyle bizi yerimizden yurdumuzdan edip pazardan alışveriş yapmaya zorladığınız bu düzeniniz de batsın, kilosunu 5 liraya çıkardığınız domatesiniz de! Domates cenneti Antalya'da bile biz domates alırken elimiz titrer ise gerisini hiç düşünemiyorum. Artık salça da turşu da anılarımızda kalacağa benziyor. Mutfak yangınları, en çok biz kadınları vuruyor. Zamları kabullenmek de olmaz...
Bu gidişata hep birlikte dur demek lazım!

Kriz kış hazırlığını da vurdu

Ebru YİĞİT
Kocaeli

Ekonomik kriz, "Kriz yok, bunlar hep manipülasyon" diyenlere nispet yapar gibi, gelip kadınların hayatının ortasına oturmuş durumda. Kocaeli'nin Erzurum ve Esentepe mahallerinde sohbet ettiğimiz kadınlar, krizin aşure kaynatmak, kış hazırlığı yapmak gibi rutinlerini bile etkilediğini anlattı.

Malumumuz bu zamanlar Muharrem ayına denk geldiği için aşure kaynatılıp dağıtıldı, hemen her mahallede. Ayfer, "Aşure yapmak bizim için gelenek" diyor, "İçine koymaya 12 farklı malzemeyi almak zor olsa da, yine de her sene elimizden geldiğince yapmaya çalışıyoruz. Yaptıktan sonrası daha güzel, asıl güzel olanı paylaşmak."

Aşure dağıtan tüm kadınların yüzünde hep aynı gülümseyiş var. Yaşam hızla akıp giderken, bazen birbirimize selam dahi veremeden geçtiğimiz yollardan, bu kez paylaşmayı yeniden hatırlatarak geçmek gülümsetiyor kadınları. Nurcan da aşure yapıp dağıtmış. "Okul kantininde çalışıyorum, sonrasında ev işleri falan derken, bu yorgunluğun içinde yine de aşure yapmasaydık olmazdı" diye anlatıyor.

Aynı zamanda bolluk bereket getirsin diye yapılan aşureyi, bu yıl kadınlar kıt kanaat bütçeleriyle yapabildiler. Hatta yapamadılar... Ayşe, her şeyin pahalı olmasından yakınarak, "Ekmeği bile alırken iki defa düşünmek zorunda kalınca aşureden bile tasarruf ediyoruz" diyor.

Aynı zamanda kış hazırlığıyla geçen günler bugünler. Daha doğrusu normalde öyleydi. Hatice de her yıl hiç aksatmadan kış hazırlığı yapardı. Ama hem fiziken yorulduğunu hem de bu yıl ekonomik açıdan sıkıntı çektiğini dile getiriyor; "Domatesten soğana kadar bu sene bütün sebze meyveler el yakıyor. Kış için biraz hazırlık yapalım, en azından rahat ederiz diye düşündük, ama ne fayda! Elimizde avucumuzda olan ile bugünü ancak çıkarıyoruz."

Sevin de kış hazırlığı yapamamış. "Kış hazırlığı için ayırdığımız parayı kağıt fiyatlarındaki artışla birlikte kırtasiye olarak harcadık" diye yakınıyor.

Dışarda fiyatlar el yakıyor, fabrikada patron ‘olmayan krizin’ acısını misliyle çıkarıyor

Ayşe ÖZ
Sincan / Ankara

Çocukların okul masrafları, meyvesi, sebzesi, eti derken her günümüz küçük küçük krizlerle doluydu zaten. Peki, ülke ekonomisi krize girmişken ne yapacağız? Metal işçisi kadınlar, yaşadıkları sıkıntılara gündelik, kişisel çözümler üretmeye çalışıyor. “Bu durum daha nereye kadar sürecek?” sorusunun cevabı ise “Belirsiz!” Ekonomi bakanının “orta vadeli” diyerek açıkladığı, kriz olmayan belirsiz durumun çözümü neydi? Yüksek enflasyon, işsizlik vs. Peki, neden biz etkileniyoruz bundan? Tavuğun kilosu olmuş 15 lira! Her şeye yüzde 20 zam geldi ama hissedilen 20’lerin çok üstünde. Dışarıda fiyatlar el yakıyor, içeride fabrikada ise patronlar güya olmayan krizin (öyle diyolar ya ‘kriz yok’) acısını bize misliyle çıkarıyor.

Görüştüğümüz metal işçisi kadınlar endişeli, herkes gergin. Fabrikalarda doların yükselmesiyle başlayan bir ton değişik durum var ve bundan en çok da kadın işçiler etkileniyor. Evin yönetimi kadınlarda olduğundan tam yoluna koydukları ev düzeni ‘hooop’ bir vardiya değişimiyle tepetaklak duruma geliyor.

Evli, iki çocuk annesi olan Mehtap’ın vardiyası bir ay içinde üç kez değişmiş. Fabrikadaki durumu şöyle anlatıyor: “Dolar arttı, ülke krizde. Fabrika yurt içi satışları düştüğü için yurt dışı satışlarına sipariş yetiştirmeye çalışıyor. Biz de sürekli bant bant geziyoruz. Hangi bantta sipariş yoğunsa bizi ‘Siz haftaya gece vardiyasına geliyorsunuz’ diye oraya gönderiyorlar. Soruyorlar mı ev ne olacak? Okullar açıldı, iki çocuk da okula gidiyor... Hayır! Gelsin uykusuz geceler, bembeyaz ruhsuz suratlar. Hayır bir şey de denmiyor kimseye. Herkes öğrenmiş; ‘Kriz var dışarda, herkesi işten çıkarıyorlar, istersen gelme! Bir de bunun korkusunu yaşatıyorlar. Susuyoruz ama nereye kadar? Gergin bir şekilde, onunla bununla kavga ede ede çalışıyoruz.”

İKİ KİŞİ ÇALIŞSAN DA YETMİYOR

Fatma bir çocuk annesi, genç bir kadın. Kredi kartlarının ağzına kadar dolu, maaş kartının eksi 2800’de olduğunu söylüyor. Fatma’nın anlattıkları da diğerlerininkine benziyor: “Krediler şunlar bunlar derken zaten başa baş sürdüyoruz hayatı. Bir de herşey ateş pahası oldu. Biz Sincan’da diğer fabrikalardan daha iyi ücretler alıyoruz diye seviniriz genelde ama biz de yetiştiremiyoruz artık. Kocam da ben de çalışıyoruz ama inanın bazen arabaya gaz parası bulamıyoruz, akraba ziyareti yapmak için.”

Ayşe de iki çocuk annesi. O da Fatma gibi maaş kartı ekside olanlardan ama bir yöntem bulmuş! Oğluna sünnet düğünü yapmış. Aileden, eşten, dosttan gelen küçük yardımlarla ucuza sünnet düğünü ayarlamış; gelen altınlarla, paralarla borçları kapatmak için. Fakat sonuç umduğu gibi olmamış. Altın çok yükseldiği için gelenler genelde para takmışlar. Borçların bir kısmını kapatmayı başarmış ama en fazla iki üç ay sonra yine aynı borcun olacağını tahmin ediyor Ayşe. “Ülke bu haldeyken biraz zor görünüyor. Her şeye zam, her şeye zam! Yakında Kemal Sunal filmindeki gibi zam duyunca baygınlık geçireceğiz” diyen Ayşe, fabrikada da durumların çok karışık olduğunu anlatıyor: “Çok izin rapor alan kişilerden liste yapılmış. Çıkış yapacaklarmış. Genelde her sene olur öyle şeyler ama o kadar çok kriz lafı dönüyor ki ‘Bize de bulaşır mı’ diye korkuyorum. Çünkü çocukların hastalığı, okulu derken en çok izin kulllanan kadınlar oluyor.”

PARAYA İHTİYAÇ VARSA ZENGİNLERDEN ALSINLAR!

Zeynep genç bir kadın işçi. Evli ve çocuklu değil. Genelde evin alışveriş kısmını ailesi hallediyor. Annesinin sürekli “Yok ya buna da mı bu kadar zam geldi” demesinden durumun ne kadar kötü olduğunun farkında. Temel tüketim maddelerine bu kadar çok zam yapılmasına tepkili: “Neden her şeyi biz üstleniyoruz. Zenginler yedikleri yemeklerin ne kadar tuttuğuna hiç bakmıyorlardır herhalde, ama biz her şeyi hesaplıyoruz” diyor. Son dönemde çevresinde trafik cezası gelmeyen hiç kimse olmasığına dikkat çeken Zeynep, “Devletin bu kadar paraya ihtiyacı varsa zenginlerden alsın. Zaten maaşımızdan bir ton vergi kesiliyor bizim. Biz görevimizi layıkıyla yapıyoruz; her gün çalışıyoruz, maaşımızdan vergileri alıyorlar paşalar gibi. Cumhurbaşkanı ‘kriz yok’ diyor, ama her gün işe geldiğimizde gözümüze gözümüze sokuyorlar krizi.”

Bir ucunu tutsak diğerini elimizden kaçırıyoruz

Aleyna YEMEL
Kocaeli Üniversitesi

Malum okullar açıldı, farklı şehirlerden üniversiteye gelen kadın arkadaşlarımızla bir araya geldik. Biz Kocaeli Üniversitesinde öğrenim görüyoruz. En önemli sorunumuz barınma. KYK yurdu çıksa biteceğini düşündüğümüz sıkıntılar ne yazık ki bitmiyor. Geçen sene mecburi olarak özel yurtta kalan bu sene devlet yurduna başvuran Sena, “Geçen sene özel yurda aylık 650 lira ödüyordum. Çünkü KYK yurdu okula geleceğim zaman çıkmadı, yedeklerdeydim. Çıktığında ise mecbur özel yurda kayıt yaptırdığım ve senelik senet imzaladığım için yurttan ayrılamadım, bu durum beni ve ailemi çok zorladı.” diyor. Şöyle devam ediyor, “Bu sene KYK yurduna başvurdum ve çıktı. Geçen sene çamaşır makinelerine 5 lira ücret karşılığında çamaşır atıyorduk, sabah kahvaltısı vardı ama akşam yemeği yoktu. KYK yurtlarında sabah kahvaltının 4.50 TL akşam yemeğinin ise 8 lira olduğunu biliyordum. Çamaşırlarımı da istediğim zaman atabilirdim diye düşündüm, içim rahatladı.” diyor. Ancak bu rahatlamanın çok uzun sürmediğini anlatıyor “Baktık ki yurtlar açıldı, 40 kuruşa aldığımız sular 55 kuruş olmuş, yediğimiz 3 liralık bir yemek 5 lira olmuş, günde bir tane alma hakkına sahip olduğumuz ekmek 50 kuruşa bize satılıyor.”

Hamide arkadaşımız da dahil oluyor sohbete “Zamlar soğuk bir rüzgar gibi yüzümüze çarptı. Ben kampüsün içinde yurtta kalıyorum bu benim için bir avantaj ama merkeze uzak, ulaşım sıkıntısı zor. Aldığımız 470 lira bursu yurda mı verelim, ulaşım ihtiyacımızı mı karşılayalım, sosyal hayatımız mı olsun karar veremiyoruz.”

İclal arkadaşımız da bu sene kendi yurdunda karşılaştığı tabloyu anlatıyor, “Yurdun girişinde, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın erkek öğrencilerle çekilen fotoğraflarının çerçevelettirilip asıldığını gördüm. Biraz garipsedik diyeceğim ama diyemiyorum. Geçen senede yurt gezisinde “Dombıra” müziği bize eşlik ediyordu” diyor.

Tüm bu konuşmalarda isteğimizin çok açık olduğu görüyorum. Biz kadın öğrenciler istiyoruz ki; yurtlarımızın, okullarımızın laik bir şekilde kimsenin baskısı, dayatması olmadan olsun. Aldığımız burslar, ailemizin etinden tırnağından keserek gönderdiği harçlıklar bize yetmiyor. Bir ucundan tutsak diğerini elimizden kaçırıyoruz. Biz üniversite öğrencisiyiz, kadın olarak kendimizi her gün bir adım ileri taşımalıyız, çok okumalı, çok izlemeli, çok öğrenmeliyiz. Biz kadınların ve tüm öğrencilerin istediği parasız, bilimsel eğitim ve en önemlisi barınma hakkıdır. Bunlara bile ulaşamadığımız, ulaşmak için cana diş taktığımız durumda nasıl başarılı olabiliriz ki?

Patrona, zengine ‘kriz mriz yok’ tabii

Neslihan KARYEMEZ / Burcu SEVİN
İkitelli / İstanbul

Cumhurbaşkanı ve hükümet temsilcilerinin ısrarla “yok” dediği ekonomik krizi, İkitelli’de kadınlara sorduk. İşçi Hatice, ev kadını Gülay, kuaför Nazlı, fatura ödeme merkezinde çalışan Serpil, gündelikçilik yapan Canan ve bir dükkanda karşılaştığımız Neriman ülkeyi yönetenlerle aynı fikirde değil.

BİR DE BUNA ŞÜKRETMEMİZİ İSTİYORLAR

HATİCE: Evde iki kişi çalışıyoruz ama hiçbir şeye yetişemiyoruz. Kış için fazla hazırlık yapamadım. Sebzeler çok pahalıydı. Pazardan bile bir şey almak çok zorlaştı. Bir de üzerine çocukların defter ve kitapları girince avans bile çekmek zorunda kaldım. Şimdi krizin olmadığını savunan birisi çıkıp bana çocuğunun bütün ihtiyaçlarını karşılayabildiğini ve evinde dolu bir mutfağı olduğunu söylese, ne gibi bir işte çalıştığını merak ederim. Faturalar yüksek, vergiler belimizi büktü.

Havalar gittikçe soğuyor ve ben evimi geçindirebilmek için doğal gazlı evde soba yakmayı düşünüyorum. Tuvalet kağıdı dünyanın hiçbir yerinde bu kadar paraya satılmıyordur. Yani artık tuvalet kağıdı da lüks haline geldi sayılır. Çocuklarım okusunlar isterdim hep, ama okusan bile Ankara’da bir dayıya ihtiyaç var. Dört sene üniversite okuyan gençler benimle beraber imalathanede. Bir de buna şükretmemizi istiyorlar, işsizlik çokmuş! Bu kadar işsizlik varken, bu kadar kriz yok demelerine gelirsek, köprüyü geçene kadar bize verdikleri makarnalara kalır. Devlet büyüklerinin tek düşündüğü koltukları ve her sabah aynı saatte nasıl daha verimli olup da patrona kazandırdığım. Peki, benim hak ettiğim? Eve ekmek götüremeyen babanın, ocağına yemek koyamayan annenin evinde kriz var; çantasına defteri koyamayan çocuğun evinde kriz var; kriz bizim patronun evinde değil. Krizden etkilenen işçi, emekçi hâlâ şükretmeli mi sizce, yoksa artık yeter mi demeli?

BÖYLE NEREYE KADAR?

NERİMAN: Geçen hafta bu haftaya göre pazar daha düşüktü. Bugün domatesin kilosu 6-7 lira. Esnafa soruyoruz, neden bu kadar pahalı diye, biz de pahalı alıyoruz diyorlar. Dün gittim şampuan aldım, bir ay önce aldığımın üzerine 10 TL gelmiş. Şu marketlerden hırsızlık yapanları hor görmüyorum artık. Aldığı para yetmiyor ne yapsın! Paranın olmaması, gelen zamlar, karı koca arasındaki ilişkiyi de etkiliyor, kavgalar başlıyor, şiddete dönüşüyor... Sevgi mi kalıyor sonra. Eşim haftalık alıyor 650 TL; sigarası var yol parası var. Eve kalan 400 TL. Birçok ihtiyacımızı alamıyoruz, çünkü haftaya kadar o para ile geçinmek zorundayız. Sonumuz ne olacak bilmiyorum. Esnafıyla, işçisiyle, ev kadınıyla, herkes kapısını kapatıp sokağa çıkacak. Başka çaresi yok, nereye kadar!

HAYAT HER GEÇEN GÜN ZORLAŞIYOR

SERPİL: Ben üç yıldır fatura ödeme merkezinde çalışıyorum, her geçen gün daha da zorlaşıyor hayat. Bunu müşterilerimden de görebiliyorum. Kimi müşterilerim ‘geçen ay börek yapmıştım yine de bu kadar çok gelmemişti elektrik faturası’, kimi de ‘bu iki aylıkmış ben geçen ay faturamı ödemiştim ama’ diyerek geliyor. Bir müşterim ‘elektrikten tasarruf yapabilmek için sokak lambasının ve televizyonun ışığında oturuyorum’ dedi. Biz kalabalık bir aileyiz. Annem haftalık 350 TL’ye bütün dolabı doldururdu. Şimdi yarısı bile dolmuyor. Ne annem ne de yengemler kışlık erzak hazırlayamadı. Domatesin kilosu yedi lira nasıl kışlık hazırlasın.

İŞSİZLİKTEN ÇOK KORKUYORUZ

CANAN: Ben gündelik işlere gidiyorum. Eşim çalışıyor. Evimiz var ama yine de geçinmekte zorlanıyoruz. Üç çocuk okutuyorum. Her şey ateş pahası. Bizi bu hale nasıl getirdiler? Okullar açıldı top kâğıt istediler. Geçen yıl 7 TL’ye aldığımız kâğıt şimdi 25 TL. Bu nasıl artış anlamadım. Eşim Esenyurt’ta metal fabrikasında çalışıyor. Çalışanların çoğunu ücretsiz izne gönderdiler. Eşim eski ve kadrolu işçi olduğu için çalışıyor. Ama çok korkuyoruz her an işsiz kalırsak diye.

ARTIK KÖPRÜNÜN AYAKLARINI YERİZ

NAZLI: İki aydır ne kirayı ne de faturaları toparlayamıyoruz. Ben kuaför işletiyorum, eşim kahve... İki aydır işlerimiz de düştü. Ona rağmen biz geçinemiyorsak, asgari ücretliler nasıl geçinsin? Benim müşterilerimden bayağı var memlekete geri dönenler. Herkes gelip dert yanıyor; pazara gittik şu kadar pahalıydı, hiç bir şey alamadık diye... Ben sabahları elli lira ile çıkıyorum dışarı, eve gelene kadar ya 10 lira kalıyor ya da bir şey kalmıyor.

Kriz elbette olur, ülkede üretim mi var! Üretim olmazsa cepteki çabuk biter. Dolar bahane. Evet, dolara bağlı, çünkü her şeyi yurtdışından alıyoruz. En ucuz şey kâğıttı ülkemizde SEKA varken, şimdi en pahalısı o oldu. Türk Telekom’u sattılar, elektriği sattılar ne kaldı ki... En son şeker pancarını da bitirdiler. Bitmemiş borçlarla köprü yaptırıyoruz. Bundan sonra artık köprünün ayaklarını yemeye başlarız.

‘ÇARŞI PAZAR NİYE BÖYLE’ DİYE NEDEN SORMUYORUZ?

GÜLAY: Dolar, avro yükselişe geçtiğinde ilk yumurta ve şampuan fiyatlarının bu kadar çok artması şaşırtmıştı beni. Yumurtayı biz üretmiyor muyuz? Neden dolardan etkilensin. Günlük yediğimiz bir yumurtamız var, onu da çok görüyorlar.

Üç kadınız evde, şampuan çok kullanıyoruz. En ucuz markete gideyim dedim, orası bile uçmuş. Hiç bu kadar zamlardan etkilendiğimi hatırlamıyorum. Pazar ayrı bir şey, domatesi kışın daha ucuza yemiştik. Bu sene dolaplarımıza kışlık bir şey koyamadık. Yiyemiyoruz ki kışa nasıl koyalım? Bu kış sebze meyve tüketemeyeceğiz bu gidişle. Hadi ben yemesem olur, ama çocuğuklarıma peyniri, zeytini, yumurtayı, meyveyi, sebzeyi en azından yedirmek zorundayım... Faturalar aldı başını gitti. Her halde ısınmak için tekrardan soba kuracağız. Şimdiden su faturası 112 TL, elektik faturası 150 TL gelmiş. Bir de bunun doğal gazı var.

İki çocuk okutuyoruz daha eksiklerini alamamışım. Devlet kitap veriyor, ama öğretmenler kaynak kitap istiyor. Ya kaynak kitaptakiler devletin verdiğinde olsun ya da devlet hiç vermesin boşu boşuna. Bu sene son seneleri dershaneye de vereceğim. Birine 4 bin lira istiyorlar. Ne yaparız bilmiyorum!

Ülkemizde üretim yok. Biz buğdayı üretemez miyiz unu dışarıdan alıyoruz. O zaman dolara bağlı kriz yaşar mıydık? Fabrikalarımızı sattılar. Hayvancılığımız vardı. Bugün neden eti dışarıdan alıyoruz. Biz mercimeği, bulguru ekemez miyiz? Buna neden izin verilmiyor? Nasıl olur bilmiyorum, ama artık bir şeyler yapılmalı. Biz niye evde oturuyoruz, çarşı pazar neden böyle diye neden sormuyoruz...

KIZILCAKÖY'DE 'JEOTERMALE HAYIR' NÖBETİ TUTAN KADINLAR:

Zaten hayat zor, bir de bu JES çıktı başımıza!

Elif SIRTHAN
Aydın

Aydın Kızılcaköy'de, Jeotermal Elektrik Santrali (JES) kurulmak istenmesine karşı mücadele eden kadınlar, 'Jeotermale Hayır' nöbeti tutuyor. Bir yandan ekonomik sıkıntılarla boğuşurken bir yandan da toprakları için, soludukları hava için, temiz su için direnen kadınlar, kararlı. "JES'leri def edene kadar mücadelemize devam edeceğiz ve kazanacağız. Sonrasında biz de burada davullu zurnalı düğün yapacağız" diyorlar.

Direnişteki kadınlardan Rukiye, "Kuşlar gözlerimizin önünde su içtikten sonra çırpınarak ölüyor. Komşunun 450 kovan arısı öldü. Bu JES kim bilir insanlara neler yapacak. Hayvanlarımız, tarlalarımız şimdiden jeotermalden etkilenmiş durumda" diye anlatıyor. Zaten ekonomik sıkıntılarla, krizin etkileriyle boğuştuklarını, işlerinin günden güne bozulduğunu söyleyen Rukiye, "Pazar alışverişi dahi yapamıyoruz. Bir de işimizin gücümüzün arasında bununla uğraşıyoruz. Su hayattır. Suyumuzu zehirlemeye hakları yok. Bir de suya zam geliyor. Zehirli suya mı bu kadar para ödeyeceğiz biz? Tasarruf yapın diye diye hal bırakmadılar. Nefes alamıyoruz burada. Ne yapalım? Soluduğumuz havadan da mı tasarruf yapalım?" diye soruyor.

BÜTÜN AYDIN ZEHİRLENECEK

Bugüne kadar huzurla yaşayan Kızılcaköy'de JES'lerden sonra huzur kalmadığını ifade eden Ayşe, bütün Aydınlıları uyarıyor: "Köy halkımızın geçim kaynağı olan yemişimizi, zeytinimizi, yeşilimizi, hayvanlarımızı elimizden almak istiyorlar. Zaten ekonomik kriz var, bunlar olmazsa bu halk ne ile geçinecek burada? Bir markete girdiğimizde peynirin, zeytinin kilosu kaç para? Alışveriş yapamıyoruz. Her şey pahalandı. Bir de havamızı, suyumuzu kirletmeye geliyorlar, kanser getiriyorlar. Su zehirlenirse bütün Aydın zehirlenecek."

ÜRETEN DE ZORDA, TÜKETEN DE...

Torunları için mücadele ettiğini söyleyen Saniye, "Jeotermal midir nedir, söylemesini de bilemiyorum, biz ondan istemiyoruz bu köyde" diyor kızgınlıkla ve devam ediyor: "Alangüllü'ye bir gittik geçen, o zeytinler, incirler, kökünden kurumuş. Bizim geçim kaynağımız burada onlar. Onlar olmazsa ne yapacağız biz? Ben pazarlara gidiyorum. İki dönüm börülce, iki dönüm bamya, iki dönüm biber ekiyorum, onları satarak eve katkı sağlıyorum. İnsanlar artık pahalı diyor alamıyor. Gübrenin torbası olmuş kaç lira? Çiftin dönümü kaç para, mazot almış başını gidiyor. Bize de kalmıyor, bize de pahalı. Yetiştiren de haklı, almaya gücü yetmeyen de. Bir de başımıza bu jeotermal çıktı, iyice üzüldük." Uzgun ama kararlı aynı zamanda; "Yaptırmayacağız" diyor, "Sonuna kadar mücadele edeceğiz!"

64 yaşında, 4 çocuk annesi Zehra da "Kendimi geçtim, torunlarım için buradayım. Kanser illeti gençleri bile sardı. Hava zaten kirliydi, bir de bu jeotermal geldi. Yem olmuş 90 lira, süt olmuş 3 lira, et olmuş 40 lira. Üreten de zorda, tüketen de.Yetiştirdiğimizle borcumuzu anca ödüyoruz. Bu gençlerin hali ne olacak ileride? Biz geldik, gidiyoruz. Hayat şartları çok zor'' diyor.

ŞİMDİ NE YÜZLE GELECEKLER?

Burada kadınlar eve katkı sunmak için ektiğini pazarda satıyor Saniye gibi, Nuran gibi... "Üretici olarak zordayız. Mazot parası, ilaç parası, gübre parası derken elimize hiçbir şey kalmıyor. Karın doyurursak şükrediyoruz. İnsanlar pazar sonunda, çürük meyve, sebzelerle gidiyor eve. Üreten insanlardık biz. Artık üretemiyoruz bile. Ne oldu bize böyle? Tasarruf yapacak yerimiz kalmadı" diyen Nuran, bu ekonomik sıkıntıların üzerine bir de şimdi JES sorunuyla uğraştıklarını belirtiyor. "Ama sağlığımızdan tasarruf yapmayacağız. Çevre köyler kurumuş durumda. Kızılcaköy'ü kurutmayacağız. Seçim zamanında oy istemeye geliyorlar. Şimdi ne yüzle gelecekler?" diye soruyor öfkeyle ve ekliyor: "Çocuklarımıza temiz bir gelecek bırakmak için ne gerekiyorsa yapacağız. Birlikte başaracağız."

TOPRAĞIMIZI DA KAYBEDERSEK...

Direnişti, nöbetti derken eve uğrayamıyor kadınlar. Ayten bu durumdan biraz şikayetçi ama mücadele ağır basıyor. Zaten ekonomik sıkıntı yaşarken bir de JES tehtidi altında olmanın hayatı daha da zorlaştırdığını söylüyor: "Ben üç çocuk büyütüyorum. Her şeyi kıstık artık. Çocukların ihtiyaçlarını eksik bırakmamaya çalışıyoruz. Okul masrafları çok pahalı. Eşim şoför. Mazota dünya kadar zam geldi. Kazandığı zaten mazota gidiyor. Krizi yaşayan bilir. Üç çocuk yapın diyorlar ama çocuklara bakacak durumu mu var insanların? Ne tasarrufu yapacağız, borç içindeyiz. Bir de bu jeotermaller çıktı şimdi, mahsullerimizi kaybediyoruz hepten. Toprağımız çok önemli onu kaybedersek ne yaparız biz? Germencik'ten kokusu geliyor jeotermalin buraya kadar. Bir de buraya kurduklarında ne yapacağız? Biz ne yiyeceğiz, ne içeceğiz burada?"

ZEYTİNLERİMİZ, İNCİRLERİMİZ OLMAZSA NE YAPARIZ?

JES diye yanına vardığımız her kadın ekonomiden şikayet ediyor. Dilek'in de canına tak etmiş gidişat. "Aydın gibi sebzesi, meyvesi bol olan bir şehirde, domatesi dahi 5-6 liradan aşağı alamıyoruz. Asgari ücretle insanlar nasıl geçinecek? Üç çocuk yapın, evlenin diyorlar, ama nasıl evlenip çocuk yapsın insanlar?" diyor. Böyle bir ortamda toprakları için mücadelenin daha da önem kazandığını belirtiyor; "JES'lerin zararları ortada. Alangüllü'ye gittik; zeytin ağaçları çalı gibiydi. Gelirimizi Aydın'da en çok zeytin ve incirle sağlıyoruz biz. Zeytinlerimiz, incirlerimiz olmazsa ne yaparız? Topraklarımız için, sonuna kadar mücadele edeceğiz."

BU KÖYE JES'LERİ SOKMAYACAĞIZ

Kışlarını İstanbul'da, yazlarını Kızılcaköy'de geçiren Elmas da en çok Alangüllü'nün durumundan etkilenmiş. "Eşim suyun derecesini ölçtü, ciddi şekilde yüksekti. Doğa harap olmuş durumda. Bütün yeşiller, ağaçlar, narlar, incirler perişan. Her yerde borular, bacalar var. Buradaki insanlar kendi yağlarında kavruluyor. Çok bir şey istemiyorlar, kendi doğal yaşamlarına devam etmek istiyorlar. Bu köy yıkılsın istemiyoruz. Bu köye JES'leri sokmayacağız. Kazanana kadar mücadeleyi bırakmayacağız" diyor.

Hazırlayan: Berivan BALKAY

DÜNYA KADINLARI KRİZDE İŞTE BUNLARI YAŞADI:

İŞSİZLİK, AÇLIK, FUHUŞ, GÖÇ...

Yakın tarihte dünyanın birçok ülkesinden kadınlar, sermayenin ve hükümetlerinin yarattığı ağır faturaları ödemeye zorlandı. Bu ay Sınırların Ötesinden sermayenin krizinin sonuçlarının kadınları nasıl etkilediğini aktarıyoruz. Elbette kadınlar bu ağır sonuçların sadece mağduru değil; krizi yaratan koşullara ve kesimlere karşı mücadelenin de en önemli bileşeni oldular. Bir sonraki sayımızda ise bu mücadele deneyimlerine yer vereceğiz.

BİR TOST PARASINA FUHUŞ!

YUNANİSTAN

YUNANİSTAN'DA 2004'te başlayan ekonomik sıkıntılar, ev içi şiddeti, yoksulluğu ve fuhuşu da tetikledi. Ve tıpkı bugün Türkiye'de Suriyelilere karşı yaşanan yabancı düşmanlığı Yunanistan'da da artış gösterdi. Bunun karşısında "Bizim düşmanlarımız botla gelmedi, her gün limuzinle aramızda dolaşıyorlar" sloganıyla bu yabancı düşmanlığının neden doğru olmadığını ortaya koyan eylemler de gerçekleşti.

Kriz sürecinde kadınlar işsiz kalmamak adına zor koşullar ve hak gasplarına göz yummak zorunda bırakıldı. Ancak sosyal haklarının ve ücretlerinin gasbedilmesine sessiz kalmaları da işsiz kalmalarına engel olmadı. Kriz, Yunanistan'ı AB ülkelerine kıyasla işsizlikte cinsiyet farkının en fazla olduğu ülke pozisyonuna soktu.

Bugün halen, Yunanistan'da kadınlarla erkeklerin çalışma koşullarında çarpıcı farklılıklar var: Güvencesiz işlerde, işten çıkarmalarda, ücretlerin ve işçi haklarının iflas ettiği durumlarda başı kadınlar çekiyor. Ücret eşitsizliği bir kural haline gelmiş durumda. Hamile kadınlar ya işten atılıyor ya da çocuk sahibi olmamayı taahhüt etmek zorunda bırakılıyor. Kadınların sosyal güvence hakkı vahşice ihlal ediliyor ve emeklilik yaşı, annelik izni, çocuk bakımı gibi pozitif ayrımcılık hakları ortadan kaldırılıyor.

Krizin faturası kadınları erkeklere ekonomik olarak daha fazla bağımlı hale getirdi. Hayatını idame ettirebilmek için birçok kadın kendinden çok yaşlı erkeklerle evlenmek zorunda kaldı. Tüm bunların yanı sıra çok sayıda genç kadın ve üniversite öğrencisinin fuhuşa sürüklenmesi de krizin bir sonucu olarak kaydediliyor.

Hâlâ bugün ülkedeki kadın hareketi bileşenleri krize, yoksulluğa, geri alınmaya çalışılan sosyal haklara karşı sendikalar ve çeşitli kadın örgütleriyle birlikte çalışmalar yürütmeye devam ediyor.

KISA KISA

- 1997 Güney Kore Krizi'nde, işten atılan kadınların sayısı, aynı dönemde işten atılan erkeklerin sayısından 7 kat fazlaydı.
- Ev içi şiddete karşı Kadınlar İçin Yardım Hattı'nı arayanların sayısı bir yılda 7 kat artış gösterdi. Tayland'da kadına yönelik ev içi şiddet vakası 1997 yılında 534 iken, sadece 1998'de 812'ye ulaştı.
- Kendi ülkelerinde iş bulma umudunu yitiren kadınlar göçe yönelirken, kız çocuklarının önemli bir kısmının eğitim hayatı sona erdi. Güney Kore'de krizden bir yıl sonra tahminen yedi kadından biri fuhuş yapmak zorunda kalmıştı.
- G. Kore hükümeti, kadınların kocalarına psikolojik destek vermesi kampanyaları yaptı. Hükümet şu ulusal sloganı üretmişti: Kocanıza enerji verin!
- Trinidad ve Tobago'da sendikalar, kriz döneminde hamile kadınların işlerini ilk kaybedenler olduğunu ortaya koydu.
- Endonezya'da 1997'de krizin başladığı dönemde, 6 milyon çocuk okuldan ayrıldı. Okuldan ayrılan 7-12 yaş arasındaki kız çocuklarının sayısı üç kattan fazla yükseldi.

Kaynakça:

http://calismatoplum.org/sayi24/yaman.pdf

https://www.globalpolicy.org/component/content/article/218-injustice-and-inequality/52461-global-financial-crisis-affecting-especially-women.html

http://news.cornell.edu/stories/2008/10/womens-leadership-and-economic-crisis

https://www.awid.org/publications/impacts-global-financial-crisis-womens-rights-sub-regional-perspectives

http://dergipark.gov.tr/download/article-file/287269

http://www.forum.awid.org/forum12/wp-content/uploads/2011/03/BRIEF11_tur_web.pdf

https://www.academia.edu/8236475/Kriz_zaman%C4%B1nda_feminizm_Yunanistan_da_kad%C4%B1n_m%C3%BCcadelesi

VENEZUELA

'20 DOLAR KARŞILIĞINDA SAÇLARIMI VERİRİM'

VENEZUELA'da enflasyonun yüzde 720'leri gördüğü kriz döneminde, insanlar kıtlık yüzünden pazar yerlerindeki çöplerden yiyecek bulmaya çalışıyordu. Yetişkinlerin yanısıra çocuklar da çöpten besleniyor, zaman zaman buldukları yiyeceği oracıkta yiyen çocuk fotoğrafları gazeteleri kaplıyordu. Kadınlar ağırlaşan yaşam koşulları karşısında ayakta kalabilmek için Kolombiya sınırındaki bir köye saatlerce yürüyüp, 20 dolar gibi bir ücrete saçlarını satıp, kazandıkları parayla gıda ve ilaç ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyorlardı. Fiyatların her gün iki katına çıkması, sağlık hizmetinin erişilemez hale gelmesi nedeniyle hamile kadınların bir kısmı merdivenaltı kürtaja başvururken, bir kısmı ise doğum yapabilmek için komşu ülkelere geçmeye çalışıyordu. Sınırlar, kadınların bedenlerini sınır bekçilerine satarak geçmeye çalıştıkları bir zulüm hattına dönüştü. BM verilerine göre ülkedeki ekonomik sorunların başladığı 2014'ten 2017 yılına kadar 2,3 milyon Venezuelalı başka ülkelere göç etti.

ABD

EN ÇOK GÖÇMEN KADINLAR DERTLİ

2008-2009 krizi, kadınlarda erkeklerden daha fazla iş kaybına ve yoksulluğa neden oldu. ABD'de işsizlik oranı Eylül 2010'a kadar yüzde 10'du, ancak birkaç ABD eyaletinde bu oran yüzde 20'ye kadar çıktı.

Ekonomik kriz en çok erkeklerin çalıştığı inşaat ve üretim sektörlerinde patlak vermişti. Kadınların ağırlıklı olarak çalıştığı eğitim, sağlık ve hizmet sektörü krizden bir süre sonra etkilenmeye başladı.

2009 Mayıs'ında ABD'deki 600'den fazla barınma merkezinde yapılan bir araştırma, 2008 Eylül'ünden bu yana yardım arayan kadınların sayısında artış olduğunu ortaya koydu.

Krizin Amerika'da yaşayan göçmen işçiler için sonucu işsizlik oldu. Kriz sonrasında çoğunlukla Latin işçiler, düşük ücretli ve neredeyse hiçbir sosyal hakkın olmadığı kötü işlerde çalışmak zorunda kaldı.

25 BİN İŞÇİNİN SEÇTİĞİ ‘DOKUMACI KOMİTESİ’NDEN ANN ELLIS:

Az kâr patronu öldürmez, ama açlık işçiyi öldürür

Müslime KARABATAK

Bundan 143 yıl önce, 1875’te Yorkshirelı genç kadın işçiler, o güne kadar hiç yapılmadık bir şey yaptılar. Sendikaların erkeklerden oluştuğu bir dönemde, hak alma mücadelelerini yeni yeni deneyimleyen bu kadınlar, İngiltere’de ilk defa bir grevin örgütçüsü oldu. Zamanlarının çok ötesinde bir bilinçle, kadın-erkek ayırmadan sınıf sendikacılığının ilk örneğini oluşturdular.

Önce İngiltere’de o dönemki çalışma koşullarına hızlıca bakalım. Sanayi Devrimi’yle birlikte milyonların oluşturduğu işçi sınıfı içinde kadınlar ve daha bebek sayılacak çocuklar da yerini almıştı. İşçiler, günün yarısından fazlasını işyerlerinde geçiriyor, geri kalan birkaç saatte ise ertesi güne hazır olmak için uyuyordu. Ücretleri çok düşüktü. Yaşadıkları ve çalıştıkları yerler havasız, tehlikeli ve pislik içindeydi. Beslenme yetersizliği de eklenince hastalıklar, ölümler eksik olmuyordu işçi evlerinde. Doğum kontrol yöntemleri yasak olduğu için, kadınlar hem çalışmak hem annelik yapmak durumundaydı. Doğan çocuklar ebeveynleri gibi fabrikaların küçük işçileri oluyordu birkaç yıl sonra.

İşçiler bu berbat koşullardan hoşnutsuzdu ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini istiyordu. Aynı talepler etrafında birleşmenin güç getirdiğini kendi deneyimlerinden öğreniyorlardı. Patronlar ve onların sözcülüğünü yapan hükümetler ise en ufak bir ayaklanmayı, sendikal birlikteliği hemen bastırıyor, cezalandırıyordu. Sendikalaşma hakkı yılların mücadeleleriyle kazanıldı. Ancak kurulan ilk işçi birliklerinde kadınlara yer verilmiyordu. Onlar da kendi örgütlerini kuruyordu zaman zaman.

TAMAMI KADINLARDAN OLUŞAN GREV KOMİTESİ

1 Şubat 1875, yılın en soğuk günlerinden biriydi ve o gün dokumacı işçiler havadan da soğuk bir haber aldı fabrika patronlarının örgütünden. Ticarette düşüş varmışmış, bu halde işleri darbe alırmışmış, derhal işçilerin ücretlerinden kesmeleri gerekirmişmiş... İşçiler zaten aldıkları ücretle iki yakalarını bir araya getiremiyorlardı. Bir de üstüne haftalık 2-3 şilinlik bir kesinti... Olacak gibi değildi!

İlk olarak Batley’deki iki fabrikanın kadın erkek dokuma işçileri iş bıraktı. 5 Şubat günü komşu kasaba Dewsbury’deki 3 bin işçi katıldı greve. Grev meydanında bir araya gelen binlerce işçinin bir grev komitesi kurması gerekiyordu patronlarla pazarlık için. Tamamı kadınlardan oluşan 13 kişilik bir ‘Dokumacı Komitesi’ seçildi 50 fabrikadaki 25 bin işçiyi temsilen.

Dewsbury ve Bölgesi Ağır Yün Dokumacıları Derneği

Huddersfield Examiner gazetesi bu olayı şöyle verdi: “İşçi kadınlar öne çıkıp bu görevi üstleniyorlardı. İngiltere’nin başka bir yerinde görülmemiştir böyle bir şey.” Tarihçi Melanie Reynolds, bunun üç önemi olduğunu belirtiyor. Birincisi, 19. yüzyılın erkek işçileri, kadın iş arkadaşlarının patronlarla ücretler için kendi adlarına da pazarlık yapabileceğine güvenmişlerdi. İkincisi, işçi kadınlar o dönemin sendikal faaliyetlerine katılır olmuştu. Üçüncüsü de, erkekler kadın liderleri desteklemişti.

‘KADINLAR BU SAVAŞI BAŞLATTI’

Bu 13 kadın arasında bugüne ismi kalanlar Hannah Wood, Kate Conran ve Ann Ellis. Dewsbury News gazetesi, başlarda konuşurken heyecanlanan Ann Ellis’i şöyle tarif ediyor: “Bu greve kadar hiçbir platforma çıkmamıştı. Patronlara boyun eğmektense, pılını pırtısını toplayıp çekip gitmeyi yeğlerdi. Eğer ücret kesintisini kabul ederlerse, gelecek nesiller daha kötü koşullarda çalışacak. Bu yüzden bu grevle sorunu çözmek istiyor, ikinci bir greve daha çıkmak istemiyor. Kadınlar bu savaşı başlattı, devam etmeleri gerekiyor.”

Ann’in kendine ve iş arkadaşlarına güveni artıkça konuşmaları daha da keskinleşti: “Ücret kesintisini kabul edemeyiz! Kiralar, günlük ihtiyaçlar, kömür ve un çok pahalı, bir ev geçindiren herkes bilir... Patronlar daha az kârla yaşayabilir, ama işçilerin bir şey yemeden yaşayabilmesi mümkün değil!”

Kadınların komitesi, arabuluculuk falan istemiyordu, pazarlık yapmak da. Karar belliydi: “Patronların kölesi değiliz ve ücretler iade edilene kadar işe dönmeyeceğiz.” Erkek işçiler kadınlardan oluşan komitelerine sahip çıkıyordu. “Kadınlar patronların her türlü oyununa karşı uyanık olmalı. Bizler de kadınlara güvenmeliyiz.” Fakat patronlar, Ann’in iyi ücret aldığı söylentisi yayıyor ve liderleri işçilerin gözünde küçük düşürmeye çalışıyordu. Daha iki ay önce Noel’de bir bebeğini kaybetmişti Ann, iki çocuğu daha vardı. Kocası son iki yıldır haftada sadece 12 şiline çalışıyordu.

İŞÇİLER KAZANDI

İşçilerin ve liderlerinin kararlılığı patronların oyunlarını bozuyordu. Hatta dokuma tezgahı teknisyenleri de greve destek oldu. Patronların işçileri aldattığı, işçilere resmi belgelerde yazandan daha uzun sargılar vererek onları bedavaya daha çok çalıştırdığı bilgisini sızdırdılar. Kadın erkek tüm işçilerin sağlam duruşu, dayanışma ve birliktelik patron örgütünün üstesinden geldi. ‘Sınıf köprüsü’nü kırmayı başaramayan patronlar, iki fabrika dışında işçi ücretlerine dokunamadı.

Dokumacılar Komitesi, tekstil endüstrisinin ağır yün kısmında kurulan ilk birlik olan Dewsbury ve Bölgesi Ağır Yün Dokumacıları Derneğine dönüştü. Ardından Tekstil İşçilerinin Genel Sendikasına dönüştü ve yıllar sonra Birleşik Krallık’ın bugünkü en büyük sendikası Unite the Union’ın bir parçası oldu.

Yorkshirelı işçi lideri Ann Ellis ise 1919’da Bradford Yoksullarevi’nde 77 yaşındayken yaşamını yitirdi.

SINIF SENDİKACILIĞININ İLK ÖRNEĞİ

Ann ve diğer işçilerin 1875’te kurduğu Dokumacılar Komitesi, sadece kadınlardan oluşması açısından bir ilk değildi. Aynı zamanda 1880’lerde ortaya çıkan ve ‘Yeni Sendikacılık’ olarak adlandırılan sınıf sendikacılığının öncülüğünü de yapmış oldu. Onların doğrudan işçi demokrasisi kurmaları, kolektif kararlar ve eylemlerle hareket etmeleri, cinsiyet ayrımı, işyeri ayrımı yapmaksızın mücadele etmeleri bugünün işçileri ve sendikacılarına da ders niteliğinde.

Kaynak: West Yorkshire Lasses: Female Trade Unionism and its Radical Past, Melanie Reynolds

10 EKİM KATLİAMININ ÖĞRETTİĞİ KADİM BİLGİ:

Kurtuluş, sadece canının sağ olması değildir!

10 Ekim 2015'te ülkenin başkentinde bombalar patladı. Kadınların, erkeklerin, gençlerin, çocukların, yaşlıların, cümlemizin barışı hak ettiğini, barışı bizden saklayan azınlığın niyetinin savaştan nemalanmak olduğunu, çoğunluk olan biz'in aşı, ekmeği, hayalleri, ümitleri pahasına savaşa ortak edilmeye çalışıldığımızı, barışı ancak hep birlikte getirebileceğimizi söylemek için buluşan binlerin ortasında patladı bombalar...

Kadınların, erkeklerin, gençlerin, çocukların, yaşlıların, cümlemizin canları gitti. Hayatta kalanların canlarından can gitti...

Kaybettiklerimizin hesabını sormak, biz geride kalanların boynunun borcudur artık. Ve o borcu ödemeden düşmek de, susmak da, küsmek de, gitmek de yok!

Bu inadı, bu öfkeyi, bu direnci en çok hissedenler belki de o mahşer yerini, o katliam alanını etiyle kemiğiyle, saçlarına dolan insan parçalarıyla, kulaklarından gitmeyen çığlıklarla, boğazına dolan haykırışlarla yaşayanlarımız.

10 Ekim Katliamının üçüncü yılında, açılan dava henüz bitmiş ve adalet mahkeme salonlarında bir duvar süsü olarak kalmışken, bu öfkeyi, bu direnci yeniden dile getirmek istedik.

Biliyoruz ki Ankara Garı katliamının gerçek sorumluları açığa çıkarılıp yargılanmadan, canımızı verdiğimiz barış bu topraklara gelmeden, geride kalanların acıları dinmeyecek, bir tekimiz bile huzurlu bir uyku uyuyamayacak.

Bu sayfada bizi bu uğurda birleştirenin ne olduğunu anlatıyor hayatta kalanlarımız... Bizi birleştiren o bağın birbirinin acısına el uzatma, birbirinin sırtında elini hissetme olduğu kadar, bu katliamın hesabının sorulması için birlikte mücadele etme olduğunu da anlatıyorlar.

Hayatta kalmanın kadim bilgisi bu işte; kurtuluş, sadece canının sağ olması değildir. Uğruna canlar kaybettiğimiz barışı bu topraklarda yaşanır kılmak, bunun için de taammüden gerçekleştirilmiş katliamların hesabını sormak, bir daha asla yaşanmamasının koşullarını yaratmaktır kurtuluş...

10 Ekim günü ülkenin pek çok yerinde katliamın hesabını sormak ve kaybettiğimiz canları anmak için buluşacağız yine. Çünkü biliyoruz ki, tek tek hayatlarımız bugün nasıl yaşanıyor olursa olsun, kurtuluş tekil yazılan ama çoğullaşmadıkça yaşanmayan bir şeydir.

Mücadeleye devam etmek en iyi tedaviydi

Ebru YILMAZ

Sabahın erken saati kocaman gülüşlerle başka şehirlerden gelen yoldaşlarımızla sarılıyoruz, özlem gideriyoruz. Sonra bir ses... Hoparlörler patladı sandım ama saniyeler sonra Suruç geldi aklıma, sonra kardeşim geldi aklıma. O da oradaydı, birkaç metre ötemde başka bir kortejde. Etrafıma baktım, her yerde yaralı arkadaşlar var. Gücümüz yettiğince yardımcı olmaya aynı zamanda sakinleşmeye çalışıyordum. Yaklaşık 15 dakika sonra kardeşim buldu beni, sarıldık o an, belki birkaç saniye mutlu oldum, kardeşim ölmemişti. Ve sonra utandım. Yerde onlarca ablanın kardeşi vardı. İşte bu utancı hiçbir şey unutturamayacak bana. Bir de kardeşimin sorduğu soruyu "Abla biz ne yaptık bunlara? Bize niye bunu yaptılar?" O zaman verdiğim cevabı hep vermeye devam edeceğim: "Biz kötü olan bir şey yapmadık. Barış olsun, emek kazansın, insanlar özgür olsun dedik, onlar bizi öldürmeye kalkıştı. Ama vazgeçmedik." Birkaç saat sonra dimdik ayaktaydık kaybettiğimiz yoldaşlarımıza karşı son görevlerimizi yerine getirmek için, sloganlarımız hiç olmadığı kadar gürdü. Yumruklarımız her zamankinden daha yukarıda. Her zamankinden daha çok sarıldık birbirimize. Her zamankinden daha çok sarıldık partiye. Ne zaman yorulduğumu hissedersem o günü sil baştan hatırlıyorum. Kaybettiğim yoldaşlarımın fotoğraflarına bakıyorum. Bir kez daha fısıldıyorum kendi kendime "Ben ne zaman vazgeçersem onlar o zaman ölecek" diye. Çünkü öğrendik, bize mücadeleden daha iyi bir tedavi yöntemi yoktu, ne zaman ki pes edersek işte o gün gerçekten kaybedeceğiz. 3. yılında tüm şehir meydanlarında onları yaşatmak için yeniden daha güçlü bir şekilde alanlarda olacağız. Barış, demokrasi, emek ve insan onuruna yakışır bir hayat için tüm baskılara rağmen alanları dolduracağız...

İsimlerin, kimliklerin önemi olmayan bir birlik...

Damla YELTEKİN

Geçmişimiz, kim olduğumuz, ne yapacağımız, nasıl bir insan olduğumuz bir günde değişti. Orada olan, gören, yaşayan herkes için bir dönüm noktası oldu. Emek, barış ve demokrasi talepleriyle giden binlerce insan için yaşanan acı, karanlık bir şeye dönüştü. Alana giderken atacağımız 'Birleşe birleşe kazanacağız' sloganını insanlar beni hastaneye taşırken iliklerime kadar hissettim.

Ekmek ve Gül aracılığıyla belki bu yazıyı okur diye umut ettiğim adama sevgi saygılarımı iletiyorum. Alanın dışında, mitingle ilgisi olmayan bir babanın yanında 10 yaşlarındaki oğluyla bizi hastaneye götürmesi, mücadelenin alan dışına taşınacağının benim için ilk göstergesiydi. Tanımadığım birine yaşam borçluyum. Siyasi görüşünü hiç bilmediğim ama bir şekilde katliamın farkında olarak gelen, destek olan, dayanışma gösteren bir güzel insan... Mitingle ilgisi olmayan onlarca insan hastanelere koşmuş ve kayıp yakınlarına, yaralılara destek olmak için haftalarca ailelerle hastanelerden ayrılmadılar. Bazıları hala hastanelerde. İsimlerin, kimliklerinin önemi olmayan bir birlik bu. Çok zor zamanlarda insanların yan yana gelebileceğinin görkemli bir göstergesi. Siyasi görüşleri çok farklı olan insanların destekleri... "Nasılsın?" sorusu son 3 yıl içerisinde o kadar büyük anlamlar taşıdı ki. Yitirdiklerimizin sevdikleri ülkenin dört bir yanından her mahkemeye, anmaya geldiklerinde aile bağlarımız karıştı. Yitirdiklerimizin anısıyla geçen 3 yıl. Ama geride kalanlarla dimdik ayakta ve birlikte... Mitinge belki de hiç gelmeyecek olan insanlar, son duruşmada birbirlerine gözyaşlarıyla sarılarak aslında bu birliğe dair net bir mesaj veriyordu.

Bazen aklım almıyor, onca gördüklerimiz yaşadıklarımıza rağmen nasıl ayaktayız? Hala nasıl çıldırmadık? Katliamlar, savaş, kriz, arabanın arkasında sürüklenen insanlar, yıkılan şehirler, okul kıyafeti alamadı diye intihar eden babalar, rant için yakılıp yıkılan ormanlar... sayamayacağımız kadar çok gaddarlık...

Sanırım yan yana olmak bunun cevabı. Omuz omuza olmak. Hastaneye ziyaretime gelen insanları asla unutmayacağım, tanımayan ama mektup yazan, mesaj gönderen o güzel insanları. Bu dünya güzel insanlar hatrına dönüyor. Güzel insanlar yan yana geldikçe zalimler zulmünü daha çok gösteriyor. Ama güzel insanlar hiç pes etmiyor. Pes etmeyeceğiz.

Pes etmek, durmak, unutmak, unutturmak yok!

Elif DİKBAŞ

Üç yıl olacak... Bir çok yerden halaylarla, şarkılarla gittiğimiz Ankara Garı'nda bombalarla karşılandık. Hiç tanımadığım bir insan elimden tuttu, yanımda oldu. Bir insana sarılmanın ne demek olduğunu o gün anladım. Tanıdığım tanımadığım bir çok insana sarıldım. Güç aldım onlardan... Hayatımız artık 10 Ekim öncesi ve 10 Ekim sonrası diye ikiye ayrıldı. 10 Ekim 2015 gününden sonra kocaman bir aileye sahip oldum. Her zaman birbirimize destek olup güç vermeye başladık. Birbirimizin umutlarını yeşerttik. Barışı hep birlikte anlatmaya başladık. Üç yıldır ki yaşadığımız acılar dinmedi. Hastane süreçleri, mahkeme süreçleri birer birer yıpranmamıza neden oldu. Ama biz umudumuzu yitirmeden barış demeye devam ettik. Her koşulda mücadele etmeye, gücümüzün yettiği her yerde barış söylemlerimizle adaleti istemeye de devam ediyoruz. Orada ölen yoldaşlarımız için yapılan futbol turnuvaları, açılan parklar, yazılan şiirler, söylenen türkülerle onları yaşatmaya çalışıyoruz. Pes etmek yok, durmak yok, unutmak, unutturmak yok. Mücadeleye devam edeceğiz.

Uğruna canlar kaybettiğimiz barışı bu topraklarda yaşanır kılmaktır kurtuluş...

Tanımadığının yarasına 'benim' demek...

Özgecan ZAVAR

10 Ekim Ankara Katliamı, o gün orada olan ya da olmayan bir çok insanın hayatını derinden etkiledi. İnsanların en masum isteği olan barış isteğine leke sürüldü o gün. Fakat her acı bize hayata nasıl tutunacağımızı öğretir. Biz de o gün birbirimizin yarasını sarmayı öğrendik.

Hiç tanımadığınız insanların yarasına "benim yaram" demeyi öğrendik. Daha önce hiç karşılaşmadığım ve belki de başka bir durumda hiç karşılaşamayacağım birçok güzel insan tanıdım. İnsanların nasıl birbirine tutunduğuna şahit oldum. Hiç beklemediğiniz bir anda insanlığa yapılan bu hakarete karşı insanların nasıl birlikte durduğunu gördüm.

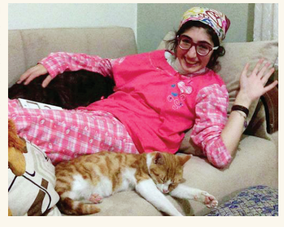

O kadar ki o dayanışmayı anlatmaya sözcükler yetmez. O gün insanlardan zorla söküp alınmaya çalışılan umudun nasıl şefkatle geri verilmeye çalışıldığına tanık oldum. Evet o gün yaşadıklarımız hiç silinmeyecek bizden, ama buna rağmen toparlanmaya çalıştık, toparlandık. Umudumuzu almaya çalışan insanlara inat toparlandık. Ve toparlanmaya devam ediyoruz.

Nerede bu cehennem?

Kübra YETER

Zaman geçer, kişiler yerini bir diğerine devreder, rütbeler elden ele dolaşır, teknoloji alır başını gider; faşizm olduğu yerde bekler, şiddetinden, caniliğinden ödün vermez...

Alman sinemasının dikkatleri üzerinde toplayan yönetmeni Chrsitian Petzold, 2018 yapımı Transit filminde bu gerçekleri yeniden hatırlatıyor izleyenlerine. Film, adını Anna Seghers'in ünlü romanından alıyor: Transit. Roman 1940'lı yıllarda Seghers'in kendi şahitliklerinin kayda geçmiş ürünü. Nazi ordularından kaçan ve sığınabilecekleri ülke arayan insanların romanı. Ama film aslında romanın tam da uyarlaması denemez. Petzold, bir uyarlamadan ziyade esin aldığı hikâyeyi, yer yer bizi geçmişle buluşturup, yer yer günümüze yaklaştıran bir üslupla anlatmayı tercih etmiş. Bu yüzden evrensel. Bu yüzden yerine her ırktan insanı koyabilir, her insanın acısını içine katabilir.

Film Paris'te, siren sesleri arasında bir cafede oturan Alman Georg ile başlar. Gazeteci arkadaşı Georg'a, yazar Weidel'e ulaştırması için iki mektup verir. Nazi birliklerinin şehre yaklaşmasıyla Paris'i terk etmek isteyen kahramanımız mektupları ulaştırmayı kabul eder ve Marsilya'ya doğru bir yolculuğa çıkar. Kahramanımızın –anti kahraman da denilebilir– cebinde mektuplar Weidel'in kaldığı otele vardığında onu bekleyen şey; boş bir oda, kanlı bir küvvet, bitmiş bir roman ve Meksika'ya transit geçiş izninin olduğu belgelerdir.

Georg, biraz para kazanırım umuduyla bulduğu belgeleri yetkililere ulaştıracakken kendini bir anda yazarın yerinde bulur. Bu onun için belki de bir kurtuluştur. Bu kurtuluşa ulaşması için yapması gereken tek şey ise üç hafta beklemektir.

Marie adında gizemli bir karaktere âşık olmak, Georg için her şeyi altüst eder mi, etmez mi onu filmi izleyecekle-

KÜNYE

Yönetmen: Christian Petzold
Oyuncular: Franz Rogowski, Paula Beer, Godehard Giese, Lilien Batman
Tür: Dram
Ülke: Almanya, Fransa
Süre: 1 saat 41 dakika

re bırakalım ve biraz da bizi ilgilendiren noktaları konuşalım:

NAİF AMA SERT BİR TOKAT

"Önce kim unutur: Giden mi, terk eden mi?" veyahut "Hangisi zor: Kalmak mı, gitmek mi?"... Filmi izlediğim anlarda bu sorular beynimi kurcalarken ilk aklıma gelen Macar gazetecinin çelme taktığı Suriyeli bir baba ve oğlu oldu. Bir de bağrına bastığı bebesiyle tellerin ardından memleketinin dağlarına gözü yaşlı bakan kadınlar... Doğup büyüdüğü topraklarından bir sırt çantasıyla çıkıp gitmek onların tercihi miydi?

Filmde sığındıkları otellerde devamlı kalmayacaklarını kanıtlamaları isteniyor mültecilerden. Kim biliyor bunu? Veya hangisi tahmin edebilir başına gelebilecekleri?

Yaşam kavgasına kapılıp gitmişken herbirimiz çevremizden şunları duymuşuzdur mutlaka; "Bıktık bu mülteci edebiyatından. Geldiler ülkemize kondular. Ne zaman gidecekler?.." Bu diyaloglar geçerken kulağımızın ucundan, film mültecilerin her birinin başka başka hikâyeleri olduğunu söylüyor kafamıza vura vura... Her bir hikâye kötü, hepsi talihsiz. Kimse bir diğerinin hikâyesini dinlemek dahi istemiyor ama anlatmak da istiyor, durmadan konuşmak. Konuşmak ve rahatlamak... Sanki anlatınca bitecek gibi, sanki anlatınca kendine sığınacak bir yuva bulacak gibi... Bitmiyor... Ne bu ayrımcılık, ne de bu sürgün.

Şimdilerde Ortadoğu savaşların ve kitlesel göçlerin beşiğiyken 'kendini tehlikeden uzak gören ve öyle tutmaya çalışan' Avrupa'ya, faşizmin ve savaşın evrensel bir cehennem olduğunu hatırlatıyor Transit. Bütün dünyada halkların düşmanlaştırılmasıyla mayalanan tehlikeye dikkat çekiyor. Geçmişi anımsatıyor ama asıl olarak bugüne ve geleceğe söz söylüyor. Olmuştu, oluyor ve olabilir diyor... Bir ülkeye, bir devlete, bir kişiye değil bütün dünyaya, bütün halklara, hepimize bir şey söylüyor.

İşte Transit belki de bu yüzden hem bir klasik hem çok güncel. İşte Transit belki de bu yüzden bir tokat gibi sert. O kadar acı ve çaresizliğin içine, naifliği de sığdırabildiği için...

Karakterleri canlandıran Franz Rogowski, Paula Beer, Godehard Giese ve Lilien Batman ise oldukça başarılı ve inandırıcı. Gitmesi gereken ama aynı zamanda kalmak isteyen o insanların çaresizlikleri bakışlarında... Bir otel odasında askerler tarafından zorla birbirinden koparılan anne ve çocuğun çığlıkları arasında duydukları utanç hepimizin yüreğinde... İçimizi bir fare gibi kemiren sessiz kalmanın utancı...

Çocuklarımız birlikte büyüsün

Aysel EYİ
İzmir Öv-Der Yönetim Kurulu Üyesi

Son günlerde yine hedef haline getirilen karma eğitim, yalnızca eğitim alanları ya da eğitim sistemini değil, toplumu ve kültürü de etkiler. Karma eğitimde çocuklar küçük yaştan itibaren karşı cinsi görüp tanır ve toplumsal yaşamda da bunun etkileri görülür. Birbirlerine saygı duymayı, iletişim kurmayı, birlikte yaşamayı öğrenirler. Kadın erkek eşitliği algısının temelleri de çocuklukta atılır.

Eğitimi cinsiyete göre ayrıştırmanın sonucunda öncelikle çocuklarda kişilik bozuklukları ortaya çıkar. Karma eğitim karşıtları "kız çocuklarının ergenlikten itibaren erkekleri tahrik ettiği"ni, "karma eğitim yüzünden çocukların/gençlerin kafasının karıştığını" ve dolayısıyla başarısız olduklarını savunsalar da bu anlayış tam anlamıyla Orta Çağ zihniyetidir. Asıl kişilikleri oturmayan çocuklar/gençler başarıyı yakalayamaz.

Tabii aldıkları eğitim sonucu çocuklarımızın başarılı olmasını istiyorsak bunun için de sadece kızlı erkekli eğitim görmeleri yetmez. Eğer okullar,

- Laik ve bilimsel eğitimden uzaksa,
- Okullarda laboratuvar, atölyeler, nitelikli bir eğitim için gerekli materyaller yoksa,
- Sınıf mevcutları sağlıklı ve yeterli eğitime elvermiyorsa,
- Öğretmen yetiştiren kurumlar yeterli değilse,
- Öğretmen maaşları yoksulluk sınırının altındaysa siz nasıl başarılı bir eğitim bekleyebiliriz!

Tüm bunları bir yana bırakıp sorunu karma eğitimde görerek başarıyı hiçbir zaman yakalayamayız.

BU YOLLAR ADIM ADIM DÖŞENDİ

Şunu da hiç unutmayalım; bugünlere birden bire gelinmedi ve yeterli tepki gelmezse de adım adım yola devam edilecek. Hükümetin "dindar ve kindar nesil yetiştirme" hedefinde önemli adımlar attığını kolayca görebiliriz artık.

Bu hükümet iş başına geldiğinden beri her dönem nabız yoklaması yaptı; 2013'te AKP'li Meclis Başkan Vekili Sadık Yakut karma eğitimi yanlış bulduğunu ve bu yanlışı düzelteceklerine dair açıklama yaparak meclisi karıştırmıştı. Daha sonra Yakut bunun kişisel görüşü olduğunu, partiyi bağlamadığını söyledi. Ama yine de halk arasında da, kendi tabanında da konunun tartışılmasına yol açtı.

4 Aralık 2014'te Mili Eğitim Şurasında Eğitim-Bir-Sen karma eğitim mecburiyetinin kaldırılması ile ilgili öneri verdi, öneri komisyonda kabul edilmedi. Kamuoyu tepkileri üzerine Milli Eğitim bakanı "gündem dışı hiçbir konu karar altına alınmayacak" dedi.

Bu sürece kadar din dersleri zorunlu hale geldi, müfredat değişti. Kız öğrenciler derslere başörtüsüyle girmeye başladı.

18 Haziran 2016'da 167 yıllık Beyoğlu Anadolu Lisesinde okul yönetimi "fiziki koşulların yetersizliğini" gerekçe göstererek bir sonraki eğitim döneminde sadece kız öğrencilerin eğitim alacağını duyurdu.

13 Haziran 2017'de Konya Selçuklu Konevi Anadolu Lisesi internet sitesinden yayınladığı açıklamayla önümüzdeki eğitim yılında kız ve erkek öğrencilerin derslere ayrı ayrı sınıflarda devam edeceğini ilan etti. Veliler tepki gösterdi, okul müdürü hakkında Eğitim Sen'in girişimleri sonucu soruşturma açıldı.

Son olarak da 11 Eylül 2018'de Milli Eğitim Bakanlığının okulların açılması/kapanmasına ilişkin esasların düzenlendiği yönetmelikte yapılan değişikliklerle anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezi ve mesleki eğitim merkezlerinde karma eğitim yapılması şartını kaldırdı. Tepkiler de "Velilerin tercih hakkı" gibi söylemlerle geçiştirildi.

Tüm bunlar adım adım gerçekleşirken biz de işsizlik, sefaletle uğraşmak zorunda bırakıldık ve karma karışık hale gelen eğitim sistemini, sınav sonuçlarına göre yerleşemeyen, boşlukta kalan, eğitim alamayan çocuklarımızı, karma eğitim karmaşasını ikinci plana atmak durumunda kaldık.

Ekonomik krizin ve bölgede süren savaşın etkileri yaşamımızı etkilerken gelecek neslin, çocuklarımızın "laik ve bilimsel eğitim hakkı"nın elinden alınmasına izin veremeyiz. Velilere seslenmek istiyorum: Bu yönetmeliği basite almayalım, bunu alanlarda haykıralım. Unutmayalım susarsak sıra hepimiz çocuğuna gelecek.

Karma eğitim kalkmadı deniyor ama...

Reyhan KAYGISIZ
Eğitim Sen İzmir 4 No'lu Şube Yöneticisi

Eğitimin toplumların gelişmesindeki rolü tartışma götürmez. Dünyadaki konumumuzun belirleyicilerinden biri de eğitim politikalarımız. 10 yıl önce eğitimde neredeydik, şimdi neredeyiz; diğer ülkelerle kıyaslandığında neredeyiz?

Her yıl eğitim sisteminde bir şeyler değişiyor. Değişikliğe alışamadan, sonuçlarını göremeden bir başkası geliyor. Bir sonraki eğitim öğretim yılında ne olacak diye bekler olduk. İşte bunlardan bu eğitim döneminin başında yaşandı; Millî Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliğinin 15. madde yaptığı değişiklikle "Genel ve mesleki teknik liselerde eğitim karma yapılır" ibaresini kaldırdı. Bu değişiklik toplumun bazı kesimlerinde haklı olarak panik yarattı.

Neden çıkarıldı bu ifade? "Gerekli lüzum üzerine(!)" Madem açıklandığı gibi "karma eğitimin kaldırılması gibi bir niyet yok" o zaman bu neden kaldırıldı, durması neyi değiştirecekti?

Karma eğitimin yok edilmesi, ülkenin ve eğitimin genel durumuna baktığımızda en çok da kız çocuklarının eğitimine darbedir, bunu anlamak zor değil. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yol açtığı sorunlar böylece daha da artacak. Ayrı sınıflarda ders gören çocukların sosyalleşmeleri diğerlerine göre daha zor ve geç olacak. Birbirini tanıyamayan, tanımadan büyüyen gençlerin aile kurarken zorlanmalarına neden olacak. Yoğunlukla karma eğitim uygulamayan ülkelere bakıldığında sapkınlıkların ve şiddete yönelmenin diğerlerine göre fazla olduğu görülecektir. Bu durum ileride çalışma hayatına başlayacak kız çocukları için de dezavantaj olacaktır. Neden meslek okulları sadece erkeklere ya da kızlara olsun ki?

Burada imam hatip okulları örnek gösterilebilir; dinin gereği olarak yapıldığı söylenebilir. Ama bu noktada da zaten başka eşitsizlikler ortaya çıkıyor. İmam hatip okullarından mezun olup işe başlayanlar çoğunlukla erkeklerdir. Kadınlar sadece kuran kursu öğreticisi olabiliyor. Ancak hem bu okullar hem de öğrenci sayısı sürekli artırılıyor. Bunu da tüm ülke olarak en başından düşünmeye ihtiyacımız var.

Bir diğer sorun da; kız çocuklar için yeterli sayıya ulaşılamadığı koşullarda okul/sınıf açılmaması durumunda yaşanacak. Eğer bir yerleşim yerinde okul çağında erkek çocuk sayısı fazla ve onlar için okul türü varsa, ailelerin de genel eğilim olarak kız çocuklarını uzak bir yere gönderme konusundaki çekinceleri düşünülürse bu durum kız çocuklarını örgün eğitimden koparmakla sonuçlanacaktır. Kız çocukları örgün eğitimden koparılarak ister istemez açık liseye devam etmek zorunda kalacak ya da eğitimin tamamen dışında kalacaklar. Bu durum yaşamlarının devamını da etkileyecek; kız çocuklarının çalışma yaşamında yer alamayacakları, eve hapsolmuş, dört duvara sıkışmış insanlar yaratılması anlamına gelecek.

Yazık ediliyor nesillerimize, geleceğimize, çocuklarımıza. Eğitim yapboz tahtası değildir, en küçük bir değişikliğin bile sonuçları bilimsel yöntemlere dayandırılarak yapılmalı. Çünkü birisini bile feda edecek kadar değersiz değildir bu ülkenin çocukları.

İlham kaynağı bir bilim kadını LYNN MARGULIS

Sarya TUNÇ

Lynn Margulis, İspanyolcadan şiir çevirileri yapan, güncel politik gelişmelere söyleyecek bir sözü olan, doğa bilimci bir bilim insanı olarak bilime yön veren, yeni teori ve önermelere imza atan bir kadın. Bu tarz tanımlamaların hep 18. yüzyıl entelektüelleri hakkında yapıldığını düşünüyor insan ama Margulis yakın geçmişin yetiştirdiği çok yönlü bilim insanlarından.

Bilimci değil, tam hizmet veren entelektüel adeta! Bu tanım Ginko Bilimin yayıncılık dünyasına adım attığı 4 yeni kitaptan biri olan 'Lynn Margulis - İsyankâr Bilimcinin Yaşamı ve Mirası' adlı kitabında geçiyor. Kitap 2011 yılında kaybettiğimiz Margulis'in oğlu -kendisi de aynı zamanda bir bilim insanı olan- Dorion Sagan tarafından hazırlandı ve Sibel Sevinç tarafından Türkçeye kazandırıldı.

Kitap bir bilim kadınını başkalarının gözünden anlatıyor. Bu esnada hem bir bilim kadınının yetişme sürecine tanık oluyor, hem Margulis'in karşılaştığı zorlukları -her ne iş yaparsanız yapın- tanıdık buluyor, hem de aynı zamanda bir tarihi okuyorsunuz. Margulis şu an kazandığı her bir sıfatı hak etmek için aslında normalden çok daha fazla çabalamak zorunda kalmış bir bilim kadını. Margulis'in mücadelesi ve yaşamını tam da bu yüzden ilham kaynağı olarak görmek mümkün.

Şu an 20. yüzyıl evrim biyolojisinin en büyük başarılarından biri olarak görülen endosimbiyotik teoriyi geliştirmiş, fakat bunun kabul görmesi için yıllar boyu verdiği çaba neredeyse teoriyi geliştirmekle aynı!

Döneminin bilim dünyasında kadınların rolünü anlamak için, onunla tanışan başka bir bilim kadınının bu durumu tarif ederken "bilim toplantılarında kadınlar tuvaletinin tek müdavimi idim" cümlesi etkili olacaktır sanıyorum.

Margulis, dönemi için oldukça güçlü ve ters açı olan Endosimbiyoz Kuramı ve Gaia Kuramı gibi teorileri ortaya koyuyor ve maalesef uzunca bir süre sadece teorilerinin ciddiye alınıp akıl, mantık ve bilime uygun tartışılması için mücadele ediyor.

PEKİ NELER YAPTI MARGULIS?

1970'li yıllarda İngiliz kimyager James Lovelock tarafından geliştirilen Gaia hipotezinin en büyük destekçisi ve geliştiricilerinden biri Lynn Margulis. Gaia hipotezine göre; dünya, gezegenin atmosfer ve yüzey tortulunun kendi kendini düzenlediği fizyolojik bir sistem.

Endosimbiyoz teorisi ile ise; ortak yaşamında canlıların evriminde oldukça önemli bir rol oynadığını, her şeyin rekabetten, 'vahşi doğa'dan ibaret olmadığını söylerken aynı anda fikirlerine katı bir şekilde itirazda bulunanların sözlerini çarpıtmasıyla da mücadele ediyor. Eleştirmenler, uzunca süre onu ciddiye almayıp sözlerini çarpıtarak karikatürize ediyorlar.

KÜNYE

Lynn Margulis- İsyankâr Bilimcinin Yaşamı ve Mirası
Hazırlayan: Dorion Sagan
Çevirmen: Sibel Sevinç
Ginko Bilim, 248 sayfa

Neo-Darwincilerin fikirlerinin hüküm sürdüğü dönemde, Türlerin Kökeni kitabında 'rekabet, mücadele, ölümüne kavga' gibi terimlerin kullanım oranının 1/10000 kadar olduğu tespit edilmişken 'ortak yaşamdan', 'ortak yaşamın da evrimsel süreçteki önemli rolünden' üstüne basa basa söz etti Margulis.

Yaşamın sadece kanlı bir oyundan ibaret olmadığının, aynı zamanda, iş birliğine dayanan bir girişim olduğunun, ortakların zafer kazandığının altını çizerken, kendisi hiç bu kelimeleri kullanmamasına rağmen, doğayı "iyicil ve cömert" olarak gördüğünü söylemekle itham edildi. Oysa ki Margulis, evrimin sadece işbirliğine dayandığını değil, onun rekabet içerdiği kadar, işbirliği de içerdiğini söylüyordu. Yaşamın kanlı bir oyun olduğunu reddetmiyor, yaşamın sadece kanlı bir oyundan ibaret olmadığını söylüyordu.

Bu çarpıtmalar ne kadar tanıdık değil mi? Maalesef okurken hiç yabancılamıyorsunuz.

HEVESİNİZ MARGULIS'İNKİ KADAR DAİM OLSUN

"Halka açık olmayan şey bilim değildir" diyerek, laboratuvarına özel şirketlerin, sonuçların gizli kalması şartıyla, yapmak istedikleri bütçe tekliflerini reddediyor, 11 Eylül saldırılarına dair şüphelerini kanıtlarıyla beraber tartıştırıp, gerçeklerin kamuoyuna açıklanması için çabalıyor Lynn Margulis.

Bu aralar yaşamak, yaptığın işte ısrarcı olmak ya da yeni bir işe başlamak için ilham bulmak hiç kolay değil. Her daim insanın hevesi kırılabiliyor. İlhamını arayanlar, 'her zaman bir yol vardır'ı bir yaşam tecrübesi üzerinden okumak isteyenler için güzel bir kaynak Lynn Margulis-İsyankâr Bilimcinin Yaşamı ve Mirası kitabı.

İlhamınızı bulmanız dileğiyle…

Hazır börek nasıl hazırlanır?

Nuray ÖZTÜRK / Gülay KAĞAN
Menemen / İzmir

1800'lü yılları aratmayan çalışma koşullarına karşı ayaklanan 3. Havalimanı işçilerinin taleplerini hatırlayın: "Tahta kurularını temizleyin, insanca çalışma koşullarını sağlayın, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerini alın ve ücretlere zam yapın!" İşte Metropol Un Ürünleri fabrikasında çalışan işçilerin çalışma koşulları da çok farklı değil. Tek fark, her gün bir işçi ölmüyor olması ama bir şekilde sakat kalmaları olası...

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesinde kurulu Metropol Un Ürünleri fabrikasında çoğu kadın yaklaşık 100 işçi çalışıyor. İşçilerin tamamına yakını asgari ücret alıyor ve elbette sendika yok.

MADEM ÖYLE SONDA TAKIN!

Görüştüğümüz kadın işçiler, öğle yemeği saati dışında, durmadan dinlenmeden, hatta tuvalete bile gitmeden çalıştıklarını anlatıyor. İşyerinde özellikle tuvalet ihtiyacının nasıl bir krize dönüştüğünü şöyle ifade ediyor: "Bize ekmek yemek yasak, su içmek yasak, turşu bile yemiyoruz, su ihtiyacı doğar da tuvalete gitmek zorunda kalırız diye..."

İşçilerden biri, "Bedenimi terbiye ettim" diyor, "İhtiyaç doğunca kendimi sıkıyorum, gitmiyorum." Bazı işçi kadınların tuvalet yasağına isyan ettiğini, "Madem öyle atık varilleri koyun bandın yanına, bir de sonda takın öyle çalışalım" diye tepki gösterenler olduğunu aktarıyor. "Ama nafile hiçbir şey değişmedi!"

TURŞU YEMİYORUZ Kİ SUSAMAYALIM

"Mesela yemekte turşu oluyor, susarız diye yemiyoruz" diyen başka bir kadın işçi, şunları anlatıyor: "Sabah sekizde işbaşı yapıyoruz. Çaya çıkamazsın, tuvalete gidemezsin. Bir gün izin istedim. İzin vermedi usta, 'En çok siz gidiyorsunuz tuvalete size bez bağlayacağım' dedi. Başka bir gün işçi kadınlardan biri regl oldu. İzin istedi tuvalete gitmek için, izin vermediler. Acil gitmem lazım dedi kadın, yok göndermediler. Bırak dedim, o leke pantolonuna değsin o leke senin leken değil, onların lekesi... Bir kadının açıklaması mı gerekiyor regl olduğunu. Acil diyor yetmiyor mu? Ne diyebilir başka... Ağladı arkadaş..."

Patronun genç yeğeni ilk geldiğinde işçileri toplamış, "Tuvaletiniz geldiğinde ustanıza söyleyeceksiniz, ustanız da bize söyleyecek, biz izin verirsek gideceksiniz" demiş. İşçiler de "dilekçe yazalım isterseniz" diye tepki göstermiş. Konu öylece kapanmış ama tuvalet sorunu bitmemiş.

YASAKLAR ÖZELLİKLE KADIN İŞÇİLERE!

Fabrikada, tuvalet yasağı dahil birçok konuda cinsiyet ayrımcılığı yapıldığını söylüyor kadınlar. Erkek işçilerin, özellikle ustabaşıların tuvalete gitme, çaya çıkma, sigara içme gibi dertleri olmadığını, birbirlerini kolladıklarını belirterek, "Onlar her şeyi rahat rahat yapıyor. Bize gelince her şey yasak" diyorlar.

BİRBİRİMİZE BAKACAK ZAMAN YOK

Öyle hızlı işliyor ki bant, hızına yetişemiyorlar. "Çok yoğun çalışıyoruz, birbirimize bakacak zaman yok. Kesimdeki arkadaş tak tak tak böreği kesiyor, dört kişi topluyor. Makine çok hızlı, itiraz ediyorsun makinenin hızını düşürün diye, hızı düşürüyor ama 5 dakika! O an senin gazını alıyor sonra yine devam..." diyor biri.

Günün sonunda üst değiştirmek için dolaplarının başına zor gittiklerini, el ve ayaklarının ağrısından duramadıklarını söylüyorlar. Bir işçinin anlattığı şu olay, ne kadar bitkin düştüklerinin ifadesi: "Bir gün ayaklarım o kadar ağrıyor ki kendi dolabımın başına varamadan başka bir arkadaşın dolabının önüne oturdum, bir başkası başkasının, öbürü benim. Sessizce oturduk öyle, sonra baktım biri ağlıyor, ne olacak bizim halimiz diye..."

BİLMEDİĞİN ŞEYİN HAYALİ

İçlerinden biri kendini hiçbir zaman işçi olarak görmediğini söylüyor, "Paralı köleleriz biz. Çünkü artı bir şey yok. Hayallerin var mı diyor bir arkadaş yeni işe başlayan diğerine o da cevap veriyor; 'Çocuklar okusun, aç açıkta kalmayalım. Hayalim bu.' Kendine dair bir hayali yok. Nasıl olsun ki, biz paralı köleyiz" diyor.

Diğeri araya giriyor; "Hayatım, bilmediği bir şeyin hayalini nasıl kursun! Dört duvar arasında bütün gün. Çıkıyor eve gidiyor yine aynı..."

Her gün 10-12 saat çalışır eve gelirsin bitap düşmüş bir halde, yemek yaparsın, çocuğun ihtiyaçları, ütü, bulaşık, çamaşır derken, gün biter sen de bitersin... Varsa kenarda köşede zamlardan kurtardığın azıcık paran, gider börek alırsın gelen misafirine ikram için... İşte o börekler, bu koşullarda yapılıyor.

KRİZSİZ BİR HAYAT YAŞAMADIK

CUMHURBAŞKANI Erdoğan'ın "Kriz yok" sözlerini sorduğumuz işçiler, "Biz krizsiz bir hayat yaşamadık" diyorlar ama son aylarda gıdadan elektriğe, ulaşımdan doğal gaza gelen zamların kendilerini çok zorladığını ifade ediyorlar. "Bir ay önce İZBAN'da 6 lira kart basıyordum, şimdi 8.10 kuruş... 2 lira 10 kuruş zam gelmiş. İşçi maaşlarına senede bir kez zam geliyor, o da en fazla yüzde 4. Elektriğe senede dört kez zam geliyor, yüzde 15'lerde... Asgari ücret zaten erimiş. Sadece hayatta kalmaya çalışıyoruz" diyor biri.

YÜZ KİŞİ ÇALIŞIYOR BİRİ KİŞİ KAZANIYOR, BUNU ANLAMIYORUM!

BU kadar ağır koşulları değiştirmek için neden bir şeyler yapmadıkları sorusunun yanıtı aslında yine kendi deneyimlerinde; "Bireysel olarak hiçbir sorunumuz çözülmez. N'oldu, çalışmadı bir arkadaş iş yavaşlattı kapının önüne koydular. Mühendisten, ustabaşıdan korkmuyoruz, sesini çıkarmayanlardan korkuyoruz" diyorlar. Çözüm diye 'Yetiştiremiyorsan börekleri at' diyenler olduğunu söyleyen bir işçi, şöyle devam ediyor: "Ben atmam, ürünle bir sorunum yok, benim sorunum patronla. Yüz kişi çalışıyor bir kişi kazanıyor bunu anlamıyorum. Bir usta var fabrikanın kuruluşundan beri orada. Diyoruz ki ağabey sen patronla beraber başlamışsın bir ona bak bir sana! O Ferrari'ye biniyor, senin bir Şahin'in bile yok!" Diyor ki "15 yılda üç kez evimin eşyasını değiştirdim, şükür!" 15 yılda iki kanepe değiştirmiş şükür diyor. Patron napmış, 40 tane araba ikisi lüks, apartmanlar, evler, yazlıklar, aklına ne gelirse... O da şükür diyor. Ne zaman şükür demekten vazgeçeriz, o zaman bizim korkumuz da geçer."

Şantiyeden kahvaltı kalırsa nevresim yeterse...

Hilal TOK

Havanın kışa döndüğü, güneşin yerini gri bulutların aldığı bir eylül akşamı 'yağmur ha geldi ha gelecek' telaşıyla yola koyuluyoruz. Güzergah Esenyurt'ta bir işçi mahallesi. Önce "Yaşamın tüm renkleri Kozapark'ta" sloganıyla varlığını büyüten Garanti Koza'nın 'yaşam alanı'nın yanından geçiyoruz. Dev gibi binaların arasında boydan boya yüzülebilir yapay göl olduğunu söylüyor yanımda Esenyurt'u avucunun içi gibi bilen arkadaş. Beni, bu binaların yapımında hala çalışan ama sefalet içinde yaşayan bir işçinin evine götürüyor. Eve yaklaştıkça yol üstündeki kocaman lüks binalar, önce küçük-büyük fabrikalara, sonra birkaç katlı derme çatma binalara dönüşüyor.

O binalardan birine giriyoruz; kapısını çaldığımız dairede bizi Garanti Koza şantiyesinde çalışan inşaat işçisi Ökkeş Karayılan, eşi Mehbare Hüseyinova ve iki yaşındaki çocukları bekliyor.

Geçtiğimiz haftalarda Evrensel gazetesinde yayınlanan "Müşteriye dört mevsim tatil, işçiye dört mevsim sefalet" başlıklı haberden, müşterilerine dört dörtlük yaşamlar vaat eden Garanti Koza'nın, o vaadi elleriyle yaratan işçilere aylardır ücret ödemediğini biliyoruz. İşçiler aylardır ücret alamadığı gibi, her ay daha da büyüyen borçlarıyla cebelleşiyor. Ökkeş Karayılan da sohbetimiz başladıktan bir süre sonra, bu durumu, "Eve gelmeye utanıyorum, eşimin çocuklarımın yüzüne bakamıyorum" diye ifade ediyor.

Böyle zamanlarda olanı yetirme, olmayanı oldurma çabası en çok kadınların omzuna yükleniyor. Mehbare Hüseyinova da her kadın gibi az da olsa eldekini yetirmek için kendi çözümlerini üretmeye çalışıyor.

EV SATILIK EŞYALAR EV SAHİBİNİN

Mehbare, 42 yaşında. Beş yıl önce Azerbeycan'dan Türkiye'ye gelmiş, çalışmak için. Oradaki yoksulluktan kurtulmak isterken burası da çözüm olmamış derdine. Ama eşi Ökkeş ile tanışmış, bir çocukları olmuş. Oturdukları ev kira. Ancak ödeyemedikleri için ev sahibi evden çıkarıyor onları; cama kocaman 'SATILIK' ilanı yapıştırılmış bile... Ama her gün karın doyurma peşindeyken, ev sorunu öncelik olamıyor. Yürüme mesafesindeki şantiyeye her gün parasını alma umuduyla giden Ökkeş, evde kahvaltılık malzeme ve yemek olmadığı için işe başlamadan önce şantiyenin verdiği yemeklerden artırıp eşine ve çocuğuna getiriyor. Diğer işçi arkadaşları da -durumları her ne kadar farklı olmasa da- "Senin küçük çocuğun var" diyerek yumurtalarını Ökkeş'le paylaşıyormuş. Bir kuş gibi kaptığını yavrusuna getiriyor Ökkeş, her gün.

Mehbare, "Herkes ister güzel bir ailesi olsun. Ben yetim büyüdüm. Güzel bir ailem oldu. Ama zor yaşıyoruz. Arkadaşlar yardım ediyor Allah'tan. Allah razı olsun, bu yardımlar olmasa hiç yaşayamayız..." diyor.

Daha önce defalarca muhtarlığa gitmiş. Önceden bebek bezi yardımı geldiğini ama artık onun da kesildiğini söylüyor. Şimdi evdeki bezlerden, çarşaflardan yırtıp biçip çocuğuna bez yapıyor. Ürettiği çözümlerden biri bu... Öğreniyoruz ki bebeğin poposu bu sebeple yara bere, pişik içinde...

Mehpare devam ediyor; "Gördüğünüz eşyaların hepsi ev sahibinin. Hiçbir şey bize ait değil. Halımız bile yok, hepsi ev sahibinin. Arkadaşlarımız çocuğumuza beşik aldı. Biz istiyoruz ki işimiz iyi olsun, geçinebilelim. Çocuğum küçük olmasa çalışırım. Ama nereye bırakacağım?"

İŞTE SİZE İKİ SINIF!

Okuması yazması yok Mehbare'nin, vatandaşlık da alamamış bir türlü... Vatandaşlık alması için Azerbeycan'a gidip evraklarını halletmesi lazım ama "Azerbeycan'a gidecek param yok" diyor. Yardımlarla dönen evde kendi ihtiyaçlarını unutmuş bile. Mehbare, çocuğuna bez almak istiyor, sağlıkla büyüyeceği yemekler yedirmek istiyor... "Çocuğumun karnı doysun yeter" diyor.

Tüm bu sohbet esnasında yanımızda olan eşi bir an mutfağa gidiyor. O gidince gözleri dolmaya başlıyor Mehbare'nin, "Ben kocama 'evde bir şey yok' diyemiyorum. O kadar canına kıyan oluyor. Korkuyorum ben de. Mutlu görünmeye, sıkıntı yaratmamaya çalışıyorum. Sesimi çıkarmıyorum, içime atıyorum, sabrediyorum. Kocam her gün akşam karanlığında geliyor, utandığından. Diyor, ona borç, buna borç, nasıl görüneyim insanlara..."

En son ne zaman pazara çıktığını hatırlamıyor Mehbare. Yoksulluğun tüm izlerini görebileceğimiz bu evde, çocuklarının koşuşturmaları her ne kadar yüzlerini gülümsetse de tasaları büyük. Makarna yediriyor o gün Mehbare, iki yaşındaki oğluna. Birazdan bir nevresim daha feda edecek bez yerine. Sabah şantiyedeki kahvaltıdan kalan olursa kahvaltı edebilecekler.

Garanti Koza patronları mı? Onlar mükellef kahvaltı sofralarından sonra müşterilerine 3 bin 500 konutu, 40 bin kilometre karelik yüzülebilir yapay gölü, 4 kilometre yürüyüş parkurunu, ağaçlarla donatılmış 70 bin metre karelik yeşil alanı, 63 kortlu dünyanın en büyük tenis akademisini, en üst düzey teknoloji ile donatılmış fitness merkeziyle dört mevsim tatil sunan yaşam alanlarını tanıtacak...

"Ben kocama 'evde bir şey yok' diyemiyorum. O kadar canına kıyan oluyor. Korkuyorum ben de. Sesimi çıkarmıyorum, içime atıyorum, sabrediyorum..."

Yerel yönetimler sağlığımızı bozuyor

Yüksel YILDIZ
Esenyalı / İstanbul

Yaklaşan yerel seçimler ve biz çalışan kadınların en basitinden evden işe, işten eve gitmek için çektiğimiz bir günlük kargaşayla anlatmak isterim.

Mahallemiz Esenyalı'da yapılan her muhtarlık seçiminde ulaşımın düzeleceğinden, gece aydınlatmalarının tamamlanacağından, parkların çocuklar için elverişli olacağından tutun da çöplerin alınmasına kadar her zaman vaatler var. Ama bu vaatler seçimler bitene kadar. Vaatler dışında da insan hayatını kolaylaştıracak çalışmalar bile nerdeyse yok.

En basitinden ben yıllardır toplu taşımayı kullanarak işe gidip geliyorum. Her sabah, özellikle de okulların açık olduğu günler hafta içi otobüse binmek benim için çile. Otobüs tıka basa doluysa durakta bile durmaz, seni teğet geçer. Durakta durursa da insanları ite kaka ilerlersin; "Lütfen ilerler misiniz, işe geç kalacağız", "Lütfen ilerler misiniz, okula yetişemeyeceğim..." Akbiller arka kapıdan, orta kapıdan gönderilir; kiminin akbili kaybolur, kiminin cüzdanı çalınır kalabalıkta, kimi tacize uğrar, kimi gençlere hakaret eder yer vermedikleri için... Aslında işe başlamadan yollarda başlar stres. Güne de bu kargaşa halinde başlarsın.

Bu sorunlara karşı her defasında Alo 153'ü arayıp İETT'ye bildirirsin, dönüş yapacaklarını söylerler ve yaparlar da ama bu dönüşlerden hiçbir çözüm alınmaz; değişiklik yapılmayacağını, ek bir araç veremeyeceklerini, sefer saatlerini artıramayacaklarını dile getirirler.

Alternatif olarak minibüsü kullanırsan o da tam bir kabus. Minibüs şoförlerinin kaba saba davranışları, öğrencilere karşı saygısız davranışları, müdahale ettiğinde şoförün kendinde yetki bulup itiraz eden yolcuyu yolun ortasında bırakmaktan tuttun hakaretlere varan tutumu... Yine bir dolu sıkıntı ve stresle işe gidersin.

Mahallemizde varolan ulaşım zaten yetersiz ve hiçbir düzenleme de yapılmıyor. Yıllardır bulunduğum mahallede aynı kargaşanın içinde, aynı sıkışıklıkta işe gidip geliyorum. Evde yaşadığın stres yetmez, işte yaşadığın stres yetmez bir de yolda stres! Bize sağlıklı düşünmemiz gerektiği, akıl sağlığımızı bozmamamız gerektiği söylenir ama nasıl koruyalım akıl sağlığımız! Bu kargaşayla, stresle nereye kadar!

Eğer mahallemizde kendi adaylarımızı çıkarmazsak daha çok vaat dinleriz, ülkede gidişat neyse mahallede de o olur.

Sağlık ocağı tamam sıra yerel seçimlerde

Yasemin ÖZTÜRK
Sincan / Ankara

Ankara'nın Sincan ve Etimesgut ilçelerinin sınırında bulunan Oğuzlar Mahallesinde kadınların dayanışması, sağlık ocağı açılması talebinin peşini inatla bırakmamaları kazanımla sonuçlandı. Kadınlar "Şimdi sırada diğer taleplerimiz ve yerel seçimler var" diyor.

2014 yerel seçimlerinde mahallemizden bir kadın muhtar adayı çıkmıştı; Sevgi Akyıldız. Ağırlıklı olarak işçi ailelerinin yaşadığı ve politik tercihlerin genelde AKP'den yana olduğu mahallemizde, AKP'li erkek muhtar adayı karşısında hiçbir partiden olmadığına sürekli dikkat çeken kadın aday Sevgi Akyıldız'ın seçilme olasılığı aslında oldukça zayıftı. Mahalledeki kadınlarla birlikte kadın muhtar adayı ile tanışma toplantısında buluştuk. Bu toplantı, çoğu zaman mahalleden dışarı çıkmayan ya da çıkamayan, sosyal hayatı AKP'li kadınların düzenlediği "sohbet" toplantıları ve mahallemizin parkında düzenlenen piknikler-den öteye geçmeyen, vaktini ev işleri ve televizyon izleyerek geçiren kadınlar için kendi sorunlarını ifade edecekleri bir platform oldu aynı zamanda.

Hangi partiye oy veriyor olursa olsun kadınların mahalleyle ilgili sorunları ortaktı; kreş, yaşlı bakımevi, sağlık ocağı, pazar yeri, sokak lambaları... Kadın muhtar adayına bu taleplere sahip çıkması şartıyla destek sözü verdik ve diğer adaylara fark atarak seçildi.

Seçimlerin ardından kreş ve sağlık ocağı açılması için dilekçeler yazıldı, imzalar toplandı, muhtar ve oluşturduğumuz bir kadın heyeti aracılığıyla belediye başkanı ve kaymakama imzalar iletildi. Böylece bizi bir araya getiren sağlık ocağı serüvenimiz başladı.

Sonuç olarak da önce apartman dairesinde bir doktor ve bir hemşirenin bulunduğu sağlık ocağı açıldı. Bu sağlık ocağının yeterli olmadığı kadınlar tarafından sıkça dile getirilince bu kez de mahallede bulunan belediye arsasına, bir ay kadar önce, büyük bir sağlık ocağı inşaatı başlatıldı.

Sonrasında mahalleye kreş açılması için imzalar toplandı. Kadınların taleplerini ısrarla takip etmeleri sonucu belediye de harekete geçti ama üç mahallede de kreş bulunmadığı için kura çekilişi ile kreşin yan mahalleye yapılmasına karar verildi.

Yerel seçimler yaklaşırken bu deneyimi paylaşmak ve kadınların görüşlerini dile getirmek istedik.

'KENDİMİZE GÜVENİMİZ ARTTI'

Mahalledeki bir markette çalışan Ayşe, sağlık ocağı inşaatını büyük bir sevinçle karşıladığını söylüyor: "Sağlık ocağı için yeni bina yapılması çok güzel. Bu da gösteriyor ki; ağlamayana meme yok. Biz istekle-

rimizi açıkça ifade etmeliyiz. Kadınlar birlik olunca başaramayacakları şey yok. İmzaları topladık, birlik olduk, sağlık ocağını açtırdık, şimdi de yeni binamız yapılıyor, sırada kreş ve pazar yeri var" dedi.

Mahallemizde ağırlıklı işçi ailelerin yaşadığına dikkat çeken Ayşe; sözlerini şöyle sürdürüyor: "Mahallelinin gelir durumu belli. Bizler zengin değiliz. Çocuklar ve yaşlılar çok sık hastalanıyor. Yeri geliyor bir dolmuş parası bulunmuyor. Muhtarımızın kadın olması bizim için büyük bir nimet. Erkek muhtar halimizden anlamıyor. Eşlerimiz çalışıyor, muhtarla hep kadınlar muhatap oluyor, çünkü bütün gün mahallede yaşayan kadınlar. Kazanımlar bizim kendimize olan güvenimizi artırıyor."

'MUHTARIMIZ KADIN OLMALI'

Eşi organizede bir fabrikada çalışan Emine ise taleplerini şöyle sıralıyor: "Sağlık ocağı tamam, şimdi diğer isteklerimiz için biraraya gelmeye devam edeceğiz. Pazar yerimiz yok, kreş açıldı ama yan mahalleye, bize faydası yok. Mahallemize ücretsiz kreş istemeye devam edeceğiz. Yaşlılar için de bir bakımevi açılmasını istiyoruz." Mahalle muhtarının kadın olması gerektiğine vurgu yapan Emine; "Muhtarımız kadın olmalı, belediye başkanımız da kadın olsun. Muhtar adayları belli olsun o zaman kadın adaylarla konuşur ona göre kimi destekleyeceğimizi hep birlikte belirleriz, geçen seçimlerde yaptığımız gibi. Muhtarımızdan memnunuz. Kadınlar daha hoşgörülü oluyorlar, daha bir dinliyorlar, kadın kadının dilinden, dertlerinden daha iyi anlıyor. Sokak lambalarını da yaktırdık, erkek olsaydı anlamazdı" diyor.

'TEK TAŞIMI DA ALIRIM MÜCADELEMİ DE YAPARIM'

Birebir yaptığımız sohbetlerin ardından mahallemizin parkında bir çok kadınla da ayak üstü konuştuk. Kadınların çoğu yeni sağlık ocağının yapılmasından memnun. Hemen hepsinin isteği kadınların bir araya gelerek önümüzdeki yerel seçimlerde talepler doğrultusunda birlikte hareket etmek.

Nuran parktaki kadınların ortak sesi oluyor: "Kadınlar bir araya gelince, konuşunca, birlikte hareket edince kazanıyor. Böyle yapmaya devam etmeliyiz, kadınlar olarak hayatın her yerinde olmalıyız; öğretmen, doktor, işçi, mühendis, muhtar... Kadınlar haklarını bilmeli, kendini savunmalı, susmamalı. Şarkıdaki gibi, çocuk da yaparım, kariyer de; tek taşımı da kendim alırım, mücadelemi de yaparım, o kadar!"

Alerji mevsimi geldi kendisi gelmesin!

Uzm. Dr. Senem ASLAN

Hapşırık, tıksırık, baş ağrısı, nefes daralması... Kimi ağır yaşar, kimi daha hafif. Ama her iki durumda da zorlar insanı. Alerji, bir nevi çağın hastalığı. Gelin bu ay birlikte bakalım alerjinin ne olduğuna.

Alerji, normalde zararlı olmayan bir maddeye karşı vücudun aşırı reaksiyon vermesidir. Avrupa'daki nüfusun yüzde 40'tan fazlası halen en az bir alerjiden muzdariptir. Bu alerjik hastaların yaklaşık yüzde 70'i birden çok şeye karşı alerjendir. Çocuklar genellikle atopik dermatit, alerjik rinit ve alerjik astımdan etkilenirler.

Peki, nedir alerjiye yol açanlar?

Alerjenler genellikle dış ve iç ortam alerjenleri olarak sınıflandırılır. Alerjenler ülkeden ülkeye, hatta aynı ülke içinde coğrafi bölgelere bağlı olarak değişiklik gösterir. Ağaç, çim, yabani ot polenleri, mantar ve küfler en sık görülen hava kaynaklı alerjenlerdir. Ağaç polenleri erken ilkbahar, çimen polenleri geç ilkbahar ve erken yaz, yabani ot polenleri ise geç yaz döneminde ortaya çıkar. Toz akarları ve hamam böceği dışkıları, kedi ve köpek tüyleri ve küf mantarları da sık görülen alerjenlerdir.

ÜÇ BAŞLIKTA ALERJİ

ALERJİK rahatsızlıkları üç başlık altında toplayabiliriz: Atopik dermatit dediğimiz deri alerjisi, alerjik rinit ve astım.

Her üç durumda da alerjenle ilk kez karşılaşan vücut bu alerjene karşı immün yanıt oluşturur ve kendi içinde bunu alt etmeye çalışır. Tıbbi adıyla IgE adı verilen bir antikor oluşturur, aslında bu normal şartlarda bazı parazitlere karşı salgılanan ancak alerjik reaksiyonlarda da rol oynayan bir antikor tipidir. IgE antikoru, sağlıklı insanlarda belirli bir oranda sentezlenirken, alerjik reaksiyon gösteren kişilerde artış eğilimindedir. Ne kadar yüksek alerji o kadar yüksek IgE! Zaten doktorlar da alerji tespiti için bu antikora bakarlar.

Her alerjili giden durumda klasik bulguların dışında çeşitli deri testleriyle alerjeni tespit etmekte elimizi güçlendirir. Deri testlerinin sonuçlarına göre immün yanıtı düzenleyen tedavinin düzenlenmesi de mümkün olmaktadır.

ALERJİYİ NE TETİKLER?

1. Ailede alerjili anne, baba, dayı, hala, teyze vs. olması
2. Sosyoekonomik düzeyin yüksek olması
3. Siyah ırktan olmak
4. Hava kirliliği
5. Ailenin ilk çocuğu olmak
6. Ev içinde hayvan beslenmesi
7. Evde sigara içilmesi
8. Bebeğin bir yaşından önce yapay mamalarla beslenmesi

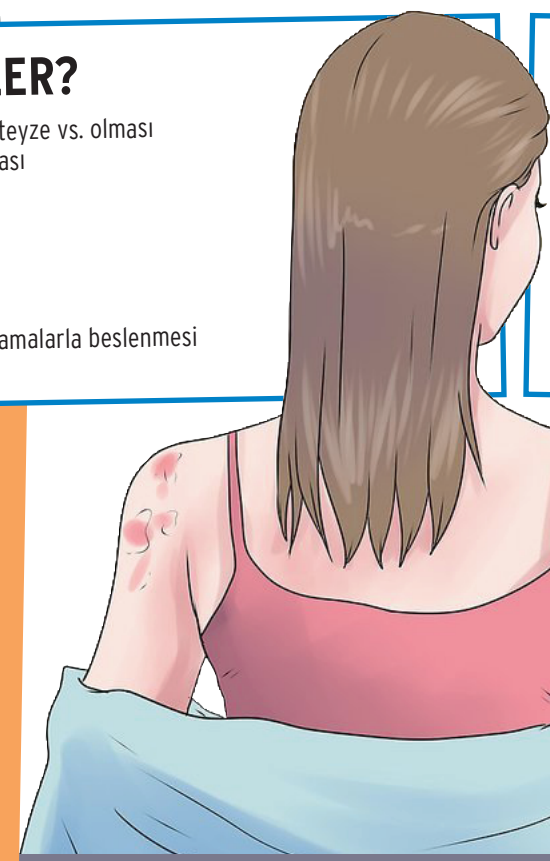

KİMLERDE ALERJİ DAHA SIK GÖRÜLÜR?

■ Sanayileşmiş toplumlarda geleneksel yapıdaki tarım toplumlarına göre çok daha fazla görülür.

■ Kentsel alanlarda yaşayanlarda kırsal bölgelerde yaşayanlara göre daha fazla görülür.

■ Kardeş sayısı çok olan veya kalabalık aile çocuklarında daha az görülür. Bunun sebebi de erken çocukluk döneminde mikroplarla temasın, özellikle kişinin bağırsak florasının zenginliğinin alerji gelişimini azalmasıdır. Özellikle paraziter enfeksiyonlar ile sindirim yoluyla bulaşan enfeksiyonların yoğun olduğu bölgelerde alerji sıklığı düşüktür.

BELİRTİLER

ALERJİK rinit: En sık rastlanan bulgular burun tıkanıklığı, burun akıntısı, kaşıntısı, koku ve tat bozuklukları, yumuşak damakta kaşıntı, hapşırma ve baş ağrısıdır. Semptomların periyodik olması, bu şikayetlerin bazı ortamlarda ve belirli zamanlarda ortaya çıkıp bazen de kaybolması alerjik rinitin özelliklerindendir.

Astım: Ailesel kalıtımsal durumu tetikleyen çevresel faktörlerle gelişen solun yolu tıkanıklığı ile giden bir durumdur. Çevresel faktörler arasında çevresel karbon ve kükürt gazı, egzoz dumanları, ev akarları, sigara ve kimyasal kokular, ilaçlar özellikle aspirin sayılabilir. Özellikle gece sabah karşı ortaya çıkan akciğer hava yollarının daralmasına bağlı nefes darlığı, soluk alamama ve öksürük atakları görülen astım hastalığı tüm bu olumsuzluklara rağmen uygun tedavi ile kontrol altına alınıp normal bir yaşamın mümkün olduğu bir hastalıktır.

Atopik dermatit: Deride kuruma, kaşıntı ve bazen de pullanma ile bulgu veren kalıtsal-ailesel cilt durumudur.

TEDAVİSİ MÜMKÜN MÜ?

ALERJİ tedavisi alerjenden kaçınma ve alerjen immunoterapisi ile mümkündür. İmmünoterapinin amacı bağışıklık sistemini eğitmek ve vücuda alerjenlerlerin düşman olmadığını öğretmektir. Hastalara alerjik yanıt oluşturan maddeler giderek artan dozlarda, uzun sürede verilerek alerjenle bir sonraki karşılaşmada hastalık gelişmemesi için korunma sağlanmış olur. Bu yöntem alerjenden korunma yöntemlerinin uygulanmasına ve ilaç kullanımına rağmen kontrol altına alınamayan alerjiler söz konusu olduğunda, hasta alerji ilaçlarının yan etkileri yüzünden ilaca devam edemediğinde, yeni alerjiler ve astım oluşmasın diye koruma amaçlı uygulanabilir. Ama immunoterapi; gıda alerjisi, egzama, ürtiker gibi durumlarda uygulanamıyor. Bu tedavi emin ellerde yani alerji uzmanları, immunologlar, kulak burun boğaz, göğüs ve çocuk hastalıkları uzmanları tarafından uygulanmalıdır.

ALERJİDEN NASIL KORUNABİLİRSİNİZ?

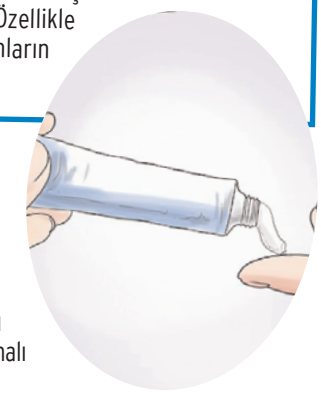

EV akarlarından korunmak için;

■ Yatak çarşafları sık yıkanmalı
■ Özel yatak kılıfları kullanılmalı
■ Halılar kaldırılmalı
· Zeminde ıslak temizlik yapılmalı
■ Etkin ve filtreli elektrikli süpürgeler kullanılmalı
■ Odadan toz tutucu eşyalar kaldırılmalı
■ Ev, akar öldürücülerle ilaçlanmalı

Dış ortam alerjenlerinden korunmak için;

■ Ocak-Mart: Ağaç poleni
■ Nisan-Mayıs: Çayır poleni
■ Mayıs-Haziran: Tahıl poleni
■ Eylül-Ekim: Yabani ot poleni dönemidir.

Eğer bunlara karşı alerjiniz varsa, özellikle ilk ve sonbahar aylarında açık havada bulunmamaya dikkat edilmeli. Sabah ve öğle arasında polenler daha yoğun olacağından bu saatlerde açık havada olmamaya dikkat edebilirsiniz. Piknik ve doğa yürüyüşü gibi etkinlikler polen mevsiminde yapılmamalı. Camlar kapalı tutulmalı. Eve girince elbiseler değiştirilmeli ve duş alınmalı.

Bir kadının güncesi

Gülcan TUFAN BULUNTİ
İzmir

7.40 güne başlamak için zorunlu saat. Gün aydı mı? Aymadı. Maraton başlıyor malum. Otomatiğe bağlandım, doğruca mutfak, hızlıca kahvaltı. Can için ayrıca okul kahvaltısı. Evde yapmıyor mu? Yapıyor ama diğer çocuklar yerken canı çekmesin Can'ın şişer bir yerleri...

Kahvaltı hazır, sıra çocukları dürtmeye geldi. Eylül yavaş, krize girmeden sakinliğimi koruyarak anne şevkatinden ödün vermeden uyandırıyorum. Can uyurken çoraplar giydiriliyor. E bir de rutinimiz var, "Kalk artık sabah oldu sütçü köşeyi döndü." Her sabah bed sesime lanetler okuyorum. Kahvaltı devam ederken Eylül'ün saçları örülüyor. Ve yeni bir şarkı; "Haydi acele edelim geç kalmayalım." Kapıdayım, arabadayız, Can'ın okulu, Eylül'ün okulu...

Veee evdeyim, balkondayım sonunda kahve mi içiyorum. Eğer şanslıysam Aliağa'ya gitmem gerekmiyor. Hay Allah, Bülent'i unuttum o biz daha uyanmadan işe gidiyor, öğlen kahvaltıya geliyor. Yani bu, şu anlama geliyor; sabah kahvaltı yapan çocuklara öğlen için yemek yaparken, sabah kahvaltı yapmayan erime öğlen kahvaltı hazırlanacak. Eveet öğlen oluyor son kontrol; yemek ok! Kahvaltı ok! Hadi bakalım Eylül'ü alalım oradan Can'a geçelim...

Mutlu aile tablosu varan 1, önce masadan Bülent ayrılıyor, hoop işe. Sonra Eylül hooop okula bırakılıyor. Her gün 3 kilometre okula yürüyerek gidip gelen ben, şemsiyesinden su geçirmez botuna, montuna kadar her şeye sahip günde dört defa okula bırakılıp alınan kızım. Neyse döndük hadi eve... Can bekler, masa bekler, mutfak bekler, balkonda toplanacak çamaşır, makinede asılacak çamaşır, yerlere dökülmüş kırıntı, sulanacak çiçek, beslenecek kedi, kuş... Çok bekleyenim var çok. Süre başlar... Akşam yemeği de tamamsa Eylül'ü almaya gidiyoruz. Akşam yemeği, çayın yanına kek, çörek... Ödev eşliğinde şahane gider. Çocukların tepesine eğilen öğretmenin midesine de yazık, ama şimdi hadi banyoya... O saçlar ter kokmayacak, ben çektim, öğretmen çekmesin. Saçlar... Süper baba kurutuyor. Can'a kitabını da okursa taparım ona! Akşam yemeğinden sonraki rutin; masa bulaşık, bulaşık makinesi aç-başlat oh bitti. TV, tablet, telefon şahane dakikalar... Alarmı aç, yatağa geç, kitabını aç, uykuya diren diren diren...

Kadın kadına çıktık bu yaz tatile

Ayşe ÖZ
Ankara

Ne zamandır ayaklarınızı uzatıp kulaklıkla müzik dinlediğiniz, hiçbir şeyi düşünmediğiniz, rahat bir tatil yaptınız? Ya da kocanızın "Çocuk düşecek çok koşuyor, yemek de yemedi" diye tatilde bile çocukla sizi başbaşa bırakmadığı bir tatil!

Biz bu sefer kırdık zincilerimizi; yaklaşık 1 aylık uğraşlarımız sonucu kocalarımızı da ikna ederek, fabrikadan kızlarla tatile gittik. Çocukları da aldık ama kocaları bıraktık, bastık gittik bir tatil beldesine. Kendimize tanıdıklar aracılığıyla güzel, denize de yakın bir yerde havuzlu bir ev kiraladık. Tabii ucuza... Dört kadın, üç çocuk, her şeyi en ucuza getiren bir planla tam 10 gün doyasıya eğlendik. Çocukları çok düşünmediğimiz, genellikle sandviç, makarna gibi çabuk yapılan yemeklerle kendi haline bırakıp neredeyse hiç ev temizlemediğimiz bu tatilde, kendimizi sıcak kumlardan serin sulara attık. Çocukların güvenliğini sağlamak adına her gün biri onlarla oyun oynuyordu. Diğerlerimiz müzik dinleyip, yüzüp, dans ediyorduk. Her zaman erkenden uyuyoruz diye gece gezmeleri yaptık. İlk defa birlikte kafa çektik. Otostop çekmek, sarhoş olup geceleri sokaklarda bağırmak, hepsi bunun içine dahil... Bir de yaptığımız her şeyin hesabını kocalara vermemek için telefonları açmamak, koca aradığı zaman telefonu "Al baban arıyor" diye çocuğa vermek... İşin kötü tarafları da vardı; sabahları ekmek alma sırası, çok içmenin verdiği rahatsızlık gibi, ama olsun hepsi de çok güzeldi.

Bir dahaki tatilimizi çocuksuz yapmak üzere çeşitli planlarımız var. Şimdiden çalışmalara başladık. Demem o ki çocuklar, ev, her şey çok önemli ama biz de önemliyiz. Birbirimizin elbiselerini giyip, makyaj malzemelerini kullanıp, saçlarını ördüğümüz, doyasıya dertleştiğimiz, güldüğümüz, oynadığımız günler bize gerçekten kadın olduğumuzu hatırlattı ve hayat boyu unutulmaz anılarımız oldu...

Annelik güzel... mi?

Gülcan ÖZCAN
Maltepe / İstanbul

Ben 30 yaşında, üniversite mezunu, aynı zamanda 4 yıldır anne olan işçi bir kadınım. Oğlumu çok seviyorum tabi ki her anne gibi. Ancak şöyle bir yazı okuduğumda kendimi buldum diyebilirim; "Çocuğumu seviyorum ancak anne olmayı sevmiyorum."

Aslında bu yazı benim hayatımın özeti gibiydi. Anne olmak tabi ki dünyanın en güzel duygusu; yalnız tabi beraberinde getirdiği fazla sorumluluk, ayrıca iş yüküyle beraber çocuk büyütmek, takdir edersiniz ki beni de zorladı. Zannediyorum bizim jenerasyonun ortak sorunu bu, sadece benim değil.

Özellikle belirtmek istiyorum, çocuğun kırkı çıkana kadar evden çıkmama gibi saçma bir geleneğin olduğu ülkede, çocuğunuza karşı olan tutumunuzla ilgili baştan bir gerginlik ortaya çıkıyor. Çünkü çalışan anneler genellikle sosyal olarak aktif olduklarından, 40 gün kısıtlanmak hiç hoş bir durum olmuyor. Sonrası ise annem her ne kadar yardımcı olup yükümü hafifletse de çok zor ilerledi. Düşünsenize size muhtaç küçücük bir varlık... Elbette ilk başta birbirinize alışmanız zaman alabiliyor. Hele ki 40 günlük süreci çok gergin yaşamışsanız, tabi sezeryan ve göğüs ucu ağrısı da girdiyse işin içine çok zorlandığınız zamanlar kaçınılmaz oluyor.

Tabi zamanla büyüyor ve biraz da tek çocuklarda görülen bir durum olarak sürekli ilgi ve hep anneyle oyun oynama isteği beraberinde geliyor. Dur oğlum, tamam oynarız oğlum, yorgunum biraz anlayışlı ol oğlum derken sosyal ortamdan uzaklaşmanız ve kendinize hiç zaman ayıramamanız izliyor süreci.

Eşim gerçekten ilgili biri ancak yeni başladığı işin saatleri nedeniyle bizimle zaman geçiremiyor. Çocukla uzun saatler sürekli dipdibe olmak bazen çok bunalmama neden oluyor. Düşünsenize dışarıya çıkıyorsunuz her şey onun ihtiyaçlarına göre şekilleniyor, alışveriş azap oluyor, oyun parkında saatler geçiriyorsunuz ama anne çok eğlenmiyor bu durumdan. Evet, kabul ediyorum, galiba çocuğuyla oyun oynamayı seven bir anne değilim ben.

Çocukların telefonla oynamasını elbette tasvip etmiyorum, ama evde hiçbir şey yapamayınca ben de bu yola üzülerek başvurdum. Elbette deli gibi telefonla oynatan bir anne değilim, ancak az da olsa yola başvurduğumu dürüstçe söylemeliyim.

Sağlıklı bireyler yetiştirmemiz gerektiğinin farkındayım, ancak bizler sağlıklı ülke ortamında yaşayamadığımız ve gerek iş gerek eğitim anlamında yeterli bilince ulaşmadığımız sürece bu nasıl mümkün olabilir?

Bu bir eksikliğin yanında, aslında daha önceki nesillerle yaşadığımız çatışmayla da alakalı bence. Çocuğumu eşimle birlikte yetiştirmek daha doğruyken bunu annemle beraber yapmak zorunda kalmam da sorun yaşamama neden oldu. Bu biraz da yaşadığımız ülkenin gerçeklerinin sonucu... Oysa mahallemizde ücretsiz kreş olmalı ve babaların çalışma saatlerinin en azından çocuklar belli bir yaşa gelene kadar uygun şekilde düzenlenmeli. Anneler gerektiğinde doğum öncesi, doğum sonrası ve çocuğun büyüme sürecinde eğitim programlarına alınmalı.

Elbette çocuk büyütmek bir süreç ve ben şu an daha dikkatli ve daha farkında ilerlemeye çalışıyorum. Pedagog bir arkadaşımdan gerektiğinde yardım da alıyorum. Benim gibi imkanları sınırlı genç annelerin durumunu az da olsa dile getirme fırsatı verdiği için Ekmek ve Gül'e teşekkür ederim.

Dayanışma ile yeniden başladım

1990 doğumlu genç bir anneyim. Bir yaşındayken annem beni babaanneme bırakıp gitmiş. Beni ve 8 çocuğu gecekonduda çok zor şartlarda büyütmeye çalıştılar. Dedem çok acımasızdı, babaannemi karşımızda hortumlarla, zincirlerle döven bir insandı, bizi de aynı şekilde döverdi. Dedemin "Kötü kızlar gibi mi olacak" sözlerine rağmen babaannem beni ilkokula kaydettirmişti.

Bir de babam vardı tabii. Çalışmayan, gündüzleri uyuyup geceleri uyumayan. Ve de amcam... Yaşamımdaki ilk travmam. Bana ne yaptığı çok sonradan anlamıştım. Hayal meyal hatırlıyorum, 6-7 yaşlarında istismara uğradığımı. O zamanlar çocuktum, korkmuştum. "Söylersem döverler, suçlu ben olurum" diye anlatamadım kimseye. Bu zorluklar devam ederken liseye başladım. Babam hâlâ çalışmıyordu ve yiyecek ekmeği zor buluyorduk. Babamla her gün kavga ediyordum, "Çalışmıyorsun, bizi herkese muhtaç ediyorsun" diye bağırıp çağırıyordum. Zamanla psikolojim iyice bozuldu; okuldan, arkadaşlarımdan soğudum, bir çıkış yolu aramaya başladım.

15-16 yaşlarında okulu bırakıp kursa yazıldım. Kursa giderken bir adamla tanıştım ve dükkanında işe başladım. Adam 46 yaşındaydı, kimseden görmediğim ilgiyi ondan görüyordum. Çok boşluktaydım, bir yandan korkuyordum bir yandan da hayatımdaki boşlukları doldurmaya çalışıyordum. 19 yaşıma birkaç ay kalaydı, bir gün alkol almıştım, ilk kez alkol alıyorum tabii, bayılmışım. O gün hayatım bitti, hiçbir şey eskisi gibi olmadı. Bir travma daha yaşamıştım. Bir ay içinde ikinci şoku yaşadım, hamileydim.

Evlenmekten başka çarem kalmamıştı, ailemden saklamak zorundaydım. Gizlice evlendim, aileme söylemeliydim artık. Babaannem çok ağladı, ama kabullenmek zorunda kaldı. Evliliğim devam ederken acılar da devam etti. Artık eşim olan adam her akşam sarhoş geliyordu, çocuğuna sahip çıkmadı, ev sahipleri kapılara dayandı. Çocuğum iki yaşına geldiğinde ikinci kez hamile kaldım. Hiç kimsem yoktu, kendi ellerimle kendimi yakmıştım. Çocuklarımı bırakacak bir yerim yoktu, çalışamadım. Durumumuz her geçen gün daha kötüye gitti. Üç kez intihar ettim, ölümden döndüm. Ama ipin koptuğu yerde "Artık yeter" dedim. Bu adamdan kurtulmalıydım, çocuklarımı da kurtarmalıydım. Direndim ve boşanma davası açtım. Çocuklarımla yeni bir hayata başladık.

Boşandıktan sonra 3 ay kaldığım evin kirasını ödeyemedim, elektrik, su, doğal gaz kesildi. Çocuğum birinci sınıfa gidiyordu, mum ışığında ödev yaptık, komşuların verdiği tüpte yemek pişirdim. Geceleri çok ağladım ama çocuklara belli etmedim, hiçbir zaman mücadele etmekten vazgeçmedim. Eski eşim peşimi bırakmadı, tehdit etti, içip evime geldi, bağırdı çağırdı, ama korkmadım, asla ona boyun eğmedim. Ve sonunda ben kazandım.

Çocuğumun okulundaki veliler benim için bir daire bulmuşlar. Aralarında para toplayıp, nakliyeyi tutup el birliği ile beni o eve taşıdılar. Herkesi ve her şeyi geride bırakıp hayata yeniden başladık. Oturduğum yerde yeni kadınlarla tanıştım ve kadın derneğine üye oldum. Yardıma ihtiyacı olan kadınlar için koşturmaya başladım. Şimdi ben de zorda olan kadınlara el uzatıyorum. Mülteci aileler var, hiç ayrım yapmadan ihtiyaçlarına koşmaya çalışıyorum. Paylaştıkça mutlu oluyorum. Bu hayat beni yıkamadı, yıkamayacak da. Ne olursa olsun pes etmedim, kadınlar siz güçlü olursanız bütün kadınlar güçlü olur. Hep birlikte, el ele güçlü kalmak dileğiyle...

Tuzluçayır / ANKARA

Herkesin tatile geldiği yerde biz daha denize giremedik

Adile DOĞAN / Rahime ACAR
Altınoluk / Balıkesir

DOĞASININ, denizinin, havasının güzel; araba gürültüsünün az olduğu, her yerinden derelerin aktığı, sakin köyleriyle yıllarca büyük şehirlerde çalışmış, emekli olunca da birçok emekçinin kaçıp yerleştiği bir yer burası. Nereden mi bahsediyoruz? Balıkesir'e bağlı, Kazdağları'nın eteklerinde Altınoluk Mahallesinden.

Bizim anlatacaklarımız ise yıllarca çalışmaktan iki büklüm olmuş kadın, erkek birçok emekçinin dinlenmek için kaçıp geldiği bu doğa harikası yerde doğup büyüyen yerel halk ve özellikle kadınların yaşadıkları... Kapı kapı dolaşıp süt, yumurta, salça gibi birçok şey satan iki kadınla sohbetimizi paylaşmak istiyoruz.

Sibel Milli; 41 yaşında, ama hiç yaşını göstermiyor doğrusu. Biraz da şaşıyorum. Yaşadıkları köyde iş olanakları sınırlı olduğu için 2015 yılında eşiyle birlikte kredi çekerek tavuk çiftliği kurmuşlar. İşleri zamanla biraz ilerletip inek çiftliği olan başka biriyle ortak olup süt de satmaya başlamışlar. Birçok doğal ürün yaptıklarını söyleyen Sibel şöyle özetliyor yaşamını: "İşlerimiz biraz yoluna girince kadınlara da iş kapısı açtık. Ben başardım, ayaklarım üzerinde durdum, başka kadınlara da niye destek olmayayım diye düşündüm. Eşim çiftlikte uğraşırken ben ve şoför olarak çalışan arkadaşım da ürünleri dağıtıyoruz. Her işte olduğu gibi bu işin de zorlukları var. Sabah 5'te kalkıyoruz, eve dönüşümüz bazen 9'u buluyor."

Evdeki işler de Sibel'i bekliyor tabii. "Herkesin tatile geldiği yerde yaz bitecek daha doğru dürüst denize girmedik" diyor ve ekliyor "Bizden kötü koşullarda çalışan kadınlar var. Zeytinliklerde 15-16 yaşlarında kızlar günlük 50 liraya çok uzun saatler çalıştırılıyorlar. Zeytinlik ve mandalinada çalısan işçi kadınlar, kendilerinden istenen kasayı tamamlayamazsa yevmiyeleri kesiliyor. Yemek verilmiyor, yemeklerini yanlarında götürüyorlar. Hem de bu arazilerin bazıları belediye ait. İş olanakları kısıtlı, bir de kriz varlığını hissetiriyor. Her şeye zam geldi, en çok da yeme zam gelince mecburen biz de fiyatları arttıyoruz."

Nadide; Sibel'in yanında çalışan şoför kadın. Sibel dayanışma için bir kadınla çalısmak istemiş. İlan verince Nadide iş başvurusuna gelmiş. O gün bu gündür birlikte çalışıyorlar.

Nadide, 50 yaşında ama hiçbir güvencesi yok. 17 yaşında evlenmiş. 18'inde anne olmuş. 20 yıl evli kaldıktan sonra boşanmış. Evliliği boyunca eşi çalısmasını istememiş. Boşandıktan sonra İstanbul'da bir AVM'de 10 yıl sigortasız çalışmış. "Burada çok çalışıyoruz ama mutluyum" diyor.

14 yıl olmuş boşanalı. Çocuklarını büyütüp evlendirmiş sonra da sakin ve aynı zamanda çalışacağı bir yer arayışına girmiş ve Altınoluk'a gelmiş. Nadide; sitem ediyor "Devlet kadınların haklarını korumuyor. Hayatım boyunca çalışmamışım, iş hayatını bilmiyorum, boşandığım eşin nafakasına muhtacım. Ama nafaka neye yeter? Mecburen işe girdim, bu defa da sigorta olursa nafakan kesiliyor."

Nadide'nin en büyük öfkesi ise 20 yılını çalan ve onu çalıştırmayan eski eşine.

Bir masanın etrafında...

Ankara Mamak'ın Kartaltepe Mahallesinde yeni yapılmış devasa sitelerin olduğu yerdeydik. En az 30 haneli bu sitelerde hâlâ komşuluğu, mahalle sıcaklığını ayakta tutmaya çalışan kadınların aşure gününe davet edilmiştik.

Malzemeler ortaklaşa alınmış, bir gece önceden her şey hazırlanmış. Sabahın erken saatlerinde sitenin giriş katındaki salonda kadınlar kazanları kaynatmaya başlamış. Diğer komşuların da yardım etmek için erken saatte yanlarına indiğini ve onları kahvaltı masasında görünce şaşırmışlar. "Ne güzel enerjileri var, erkenden gelmişler her şeyi hazırlamışlar, kahvaltılarına ortak ettiler hemen" sözleriyle masaya bakarak gülümsüyorlar.

Aşure hazırlanırken uzunca bir masa kuruluyor. Yavaş yavaş gelmeye başlıyor site sakinleri, erkekler bir ucuna yığılıyor masanın, sohbet ediyorlar. Kadınlardan biri "Bakın erkekleri de biz yan yana getiriyoruz, ne güzel oldu böyle" diyor masaya bakıp gülümseyerek. Sitenin yan tarafında, devam eden bir site inşaatı var ve orada çalışan çoğu Afgan inşaat işçileri. Onları da ortak ediyor kadınlar aşure sofrasına. O uzunca masa yetmiyor yana bir masa daha ekleniyor.

Gelip yiyemeyenler, o gün evde olmayanlar için de küçük tencerelere aşureler ayrılıyor.

"Neden böyle bir plan yaptınız, evlerinizde de yapıp dağıtabilirdiniz" diye soruyoruz, "Böylesi gibi olur muydu? Zaten herkes yalnızlaşmış, kendisi için yaşar hale gelmiş, komşuluk unutulmak üzere ama tam tersi şimdi yan yana olmak lazım, hayat zorlaşıyor, o yüzden biz bu komşuluğu yaşatmak istiyoruz, dayanışma önemli" diyorlar.

Yanlarından ayrılmak için kalktığımızda "Bak sizi yazacağım, Ekmek ve Gül dergisinden okursunuz" dediğimde "Güzel yaz, o fotoğrafımızı da koy, görsünler, örnek olalım" diyor bir kadın, masaya bakıp gülümsüyorum.

Elimde eve götürmem için verdikleri aşure kasemle çıkıyorum siteden. Yol üzerinde karşılaştığım tanıdık bir kaç kişiyi görünce kaseyi soruyorlar, anlatıyorum. Bak daha cadde bitmeden duydu sizi kadınlar, daha da çok duyacaklar. Umudunuz, neşeniz ve dayanışma gücünüzle daha çok örnek olacaksınız. Masaya bakıp daha çok gülümseyeceğiz. Herkesi bir masanın etrafına toplayabilen emeğinize saygıyla...

Hilal KILIÇ
Mamak / ANKARA

Umudumuzu kaybetmiyoruz, kazanacağız!

Flormar fabrikasında 2,5 aydır çalışıyordum. İşin zorluğundan, maaşların düşük olmasından, çalışma saatlerinin uzunluğundan kaynaklı işten çıkacaktım. Sonra fabrikada sendikal bir faaliyet olduğunu duyunca hiç düşünmeden üye oldum. Sendikanın ne olduğunu, kazanımlarını bildiğim için etrafımdaki arkadaşlarımı da ikna ettim.

Beni 2,5 ayın sonunda işten çıkardılar. Sebep olarak 'performans düşüklüğü' dediler. Asıl sebep ise içeride sürdürdüğüm sendikal faaliyetti. Maalesef ki işverenler; ufku açık, içeride işçilerin gözünü açacak kimseyi istemiyorlar. Şu bir gerçek ki Türkiye'de kadın işçi çalıştırmak hep daha ucuza mal olmuştur. Kadın işçilerin maaşı hep eve giden ek gelir olarak görülmüştür. Flormar da bunu çok iyi kullandı. Flormar 1 iken 10 oldu, sonra 100, sonra 1000'e ulaştı. Kendi işçisine reva gördüğü; ramazan ayında 132 işçisini kapı önüne koymak oldu. "Cumhurbaşkanı sendika haktır, hatta iki sendikaya birden üye olabilirsiniz" diyordu. Biz bir sendikaya üye olduk diye kapı önüne konduk. İki sendikaya üye olsak sınır dışı edeceklerdi herhalde. Bize bu hakkı veren devlet 138 gündür nerede? Eğer devlet varsa adalet nerede? Maalesef devlet de işverenden yana, hatta kolluk güçlerini üzerimize salacak kadar.

Ben bütün emekçileri dayanışmaya ve birlik olmaya çağırıyorum. Unutmayın ki birlikten kuvvet doğar. Biz bu kadar karamsarlığın içinde umudumuzu hiç kaybetmeden ilk günkü kararlılıkla mücadelemize devam ediyoruz ve hakkımızı alana kadar o kapının önünden ayrılmayacağız. Direne direne kazanacağız.

Feryat GÖKŞEN
Flormar Direnişçisi/ GEBZE

Hem öğreten hem hatırlatan dergi

Merhaba, ben çorap baskıda çalışan bir işçi kadınım. Sizlerle bir duygumu paylaşmak istiyorum.

Ekmek ve Gül ile oturduğum mahalledeki tanıdıklarım vasıtasıyla tanıştım. Hatta derginin adını duyduğumda bir kadın dergisine ne kadar yakışan bir isim olduğunu düşünmüştüm.

Bir buçuk yıldır dergiyi takip ediyorum ve içeriğinden de oldukça faydalanıyorum, hele kapak resimlerine bayılıyorum.

İki yıldan fazladır aynı fabrikada çalışıyorum. Derginin temmuz sayısında yıllık izinlerle ilgili bir yazı vardı hatırlarsanız. Ben yazıyı okuyunca patronla aramda geçen konuşma aklıma geldi. İşyerinden bir arkadaşımız on dört gün yıllık izin istediğinde patron pazar günlerinin resmi tatil sayılmayacağını yıllık izinden düşüleceğini söyleyince ben de tepki göstermiştim. Pazar günlerinin yıllık izinden sayılmaması gerektiğini söyleyince "Yok öyle bir şey, kim söylüyor" diye çıkışıp kabul etmeyerek konuyu kapattı. Bir hafta sonra dergi elime ulaştığında bu konuyla ilgili yazıyı okuduğumda haklı olduğumuzu teyit ettim. Aklıma hemen bu yazıyı patronuma gösterip haklılığımı ispatlamak geldi ama sonra düşündüm ki patronum bunu bal gibi biliyordu, sadece işine gelmiyordu. En iyisi ben bu bilgiyi arkadaşlarımla ve çevremdekilerle paylaşmalıyım dedim ve dediğimi de yaptım.

Demem o ki Ekmek ve Gül bildiklerimizi hatırlattığı gibi bilmediklerimizi de öğreten bir dergidir.

Tekstil işçisi Selda
Sultangazi / İSTANBUL

Eğitim iyileşmeli, bunu bize borçlular

Bu yıl oğlum 10. sınıfa başladı. Okula gittiği mesafe aynı, ama servis ücreti geçen yıldan 25 lira daha fazla. Servis şoförü "Biz bile bu kadar beklemiyorduk, şaşkınız" dedi.

Okul tam gün olduğu için oğlum öğlen yemeklerini geçen sene yemekhane ve kantinden yiyordu. Bu yıl yemekhaneye gidemiyor, evden ekmek arası hazırlıyoruz, kantinden de sadece içecek alabilecek kadar harçlık verebiliyoruz.

Geçen yıl takviye matematik ve İngilizce dersleri alıyordu, spora gidiyordu, bu yıl dersler olmayacak, spora da yazdıramadık. Uygun fiyatlı bir gitar kursu bulduk. Yani sosyal faaliyetlerde ciddi azalma oldu. Benim en çok üzüldüğüm bu. Bir de kırtasiye masrafları var; çok pahalı; en uygun yeri, en uygun malzemeyi aradık durduk.

Önümüzdeki krizin ne kadar büyük olacağını bilmiyorum. Ama ciddi olacağını düşünüyorum, bu yüzden gereksiz olmayan hiçbir harcama yapmama kararı aldık ailece ve uyguluyoruz. Hayatımızda hiç tarhana yapmamıştık bu yıl tarhana, domates, fasulye konservesi yaptık. Markete her girdiğimizde fiyat artıyor. Ay sonunu getirememe kaygısı yaşıyoruz.

Bir yandan yaşam zorlaşırken bir yandan da eğitimin kalitesi düşüyor. 7. sınıfın sonuna doğru sosyal medyanın da etkisiyle çocuklar arasında küfür modası başlıyor. Lisede ise ayyuka çııyor. Veli toplantısında belirtilmesine rağmen öğretmenler bu duruma o kadar alışmış ki yorum dahi yapmıyorlar. Vine videolardaki gençlerin bel altı esprilerinin, madde kullanımını özendiren rap şarkılarının bu kadar çok dinlenmesine şaşıyorum.

Okullar ne yapıyor? Bilinçlendirme adına eğitim seminerleri yok, öğretmenlerin tartışma açtığı yok, felsefe, psikoloji dersleri yok. Müzik dersleri hâlâ flütle geçiyor, bir de lise 21 yaşa kadar uzatıldı. Oğlumun okuluna 18 yaşında bir genç geldi. Kimle arkadaşlık kuracak, ne muhabbeti yapacak 15 yaşındaki oğlumla? Acilen doğru eğitime ihtiyaç var. Veliler olarak hemfikir olup okul yönetimlerine baskı yapmamız gerekiyor. Alınan vergilerin karşılığını istiyoruz. Devlet okulları iyileştirilmeli. Bunu bize borçlular.

Elif BİLEN TAŞ / ANTALYA

İŞİTİN AYRIKOTLARI

Bu yüreğin dört kapısı sarısıcağa bakar
bozkır sıcağına
başlamadan biten bahara
yazla başlayan başkaldırmaya
usulca çamura dönüşen ırmaklara
serini ararken boğulanlara

Bu yüreğin dört kapısı
bozkıra açık
Analığı, şairliği, evcilliği eksik
acımadan, kırgınlıktan dövüşken bir yürek
sarısıcağa gömülü bebeleri
gurbete verili bebeleri düşlüyor
dervişlerin ak eteğine sığınan
yavrusuz ceylanları

Bu yüreğin dört kapısı
çaresizliğe kapalı
duy sarısıcak, duy batak çamur
işitin ayrıkotları

Sennur SEZER

Sevgi ve özlemle anıyoruz...